

श्रोत: कारोबार, २०७५/०४/०६

आठ जलविद्युत् आयोजनालाई 'पोष्टपेड रेट'

भीम गौतम

आयोजना	पाउने रकम (करोड)
अपर हुग्दीखोला	४.९८
भैरवकुण्ड	१.१०
तादीखोला	६
तल्लो मोदी	१३
मैलुङ खोला	६.१७
मिडिल/लोअर चाकु	१.९०
राधीखोला	६.५०
माईखोला	१०.३५
	स्रोत: ऊर्जा मन्त्रालय

अर्थ मन्त्रालयले ५० करोड निकास गरेपछि आठ जलविद्युत् आयोजनाले पोष्टपेड दर पाउने भएका छन् । २०६८ सालमा तत्कालीन सरकारले २०७१ सालसम्म निर्माण सम्पन्न हुने आयोजनालाई पोष्टपेड दर दिने निर्णय गरेकोमा सो अवधिमा निर्माण सम्पन्न १५ आयोजनामध्ये ८ आयोजनाले चार वर्षको पोष्टपेड दर पाउने भएका हुन् ।

२०६८ सालमा ऊर्जा मन्त्रालयले निजी जलविद्युत् कम्पनीले उत्पादन गरेका जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् खरिद दर (पीपीए) वर्षामा प्रतियुनिट ४.८० रुपैयाँ र हिउँदमा ८.४० रुपैयाँ दिने निर्णय गरेपछि सो अवधिभन्दा केहीअघि निर्माण सम्पन्न आयोजनाले आफूलाई पोष्टपेड दर दिन माग गरेका थिए । ती आयोजनाले प्रति युनिट वर्षामा ४ र हिउँदमा ७ रुपैयाँ पाउँदै आएको र सो दरमा विद्युत् उत्पादन गर्न असम्भव भएको भन्दै निजी प्रवर्द्धकहरूले नयाँ पोष्टपेड दर मागेका थिए । “सरकारले गरेको निर्णय कार्यान्वयनका लागि हामीले ऊर्जा र अर्थ मन्त्रालयसँग बारम्बार आवाज उठाउँदै आएका थियौं, अहिले आएर बल्ल पाउने अवस्था सिर्जना भएको छ,” इप्पान उपाध्यक्ष कुमार पाण्डेले भने, “सरकारले प्रतिवद्धता जनाए अनुसार सबै आयोजनाहरूलाई यस्तो दर दिनुपर्छ, यसले निजी क्षेत्रलाई जलविद्युत् उत्पादनका लागि अझ उत्साहित बनाउँछ ।”

२०७१ सालदेखि स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था (इप्पान) नेपालले पोष्टपेड दर दिनका लागि प्रत्येक वर्ष माग गर्दै आएको र ऊर्जा मन्त्रालयले दिने बताउँदै आएपनि आर्थिक वर्ष २०७४-०७५ को अन्तिम समयमा आएर बल्ल आठ आयोजनाहरूले पाउने भएका छन् । अर्थ मन्त्रालयले ५० करोड निकास गरेपछि ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयले ३२ असारमा विद्युत् प्राधिकरणलाई पत्र लेख्दै ८ आयोजनाको आर्थिक वर्ष २०७१-०७२ देखि २०७४-०७५ सम्मको पोष्टपेड रेट पत्र लेखेको थियो । यसअघिका सबै अर्थ मन्त्री र ऊर्जामन्त्री पोष्टपेड रेट दिनका लागि रहेको बताउँदै आएपनि अर्थमन्त्री डा. युवराज खतिवडा र ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुन आएपछि कार्यान्वयनमा आउने भएकाले निजी क्षेत्र खुसी देखिएका छन् ।

ऊर्जा मन्त्रालयका अनुसार रुरु हाइड्रोपावर कम्पनीद्वारा प्रवर्द्धित ५ मेगावाटको अपर हुग्दी खोला जलविद्युत्ले ४

करोड ९८ लाख, भैरवकुण्ड जलविद्युत् कम्पनीद्वारा प्रवर्द्धित ३ मेगावाटको भैरवकुण्डले १ करोड १० लाख, आधीशक्ति पावर कम्पनीद्वारा प्रवर्द्धित ५ मेगावाटको तादीखोलाले ६ करोड र युनाइटेड मोदी कम्पनीद्वारा प्रवर्द्धित १० मेगावाटको लोअर मोदी १३ करोड पोष्टपेड दरवापत रकम पाउने भएका छन् । त्यसैगरी मैलुङखोला जलविद्युत् कम्पनीले निर्माण गरेको ५ मेगावाटको मैलुङ खोलाले ६ करोड १७ लाख, लाफिङवुद्ध कम्पनीले निर्माण गरेका ३.६ मेगावाटका दुई मिडिल चाकु र लोअर चाकुले १ करोड ९० लाख, राधी कम्पनीले निर्माण गरेको ४.४ मेगावाटको राधीखोलाले ६ करोड ५० लाख तथा सानिमा माई जलविद्युत् कम्पनीले निर्माण गरेको २२ मेगावाटको माईखोलाले १० करोड ३५ लाख रुपैयाँ बराबरको थप पोष्टपेड दरवापत पाउने भएका छन् । प्राधिकरणको खातामा अर्थ, ऊर्जा हुँदै रकम निकास भैसकेकोले छिट्टै वितरण हुने प्राधिकरणले जनाएको छ । बाँकी पोष्टपेड रेट दिनुपर्ने आयोजनालाई कसरी दिने टुंगो लागेको छैन । केही जलविद्युत् प्रवर्द्धकहरूले भने आफूहरूले नपाएको भन्दै असन्तुष्टि जनाएका छन् ।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७५/०४/०६

ढल्केवर सब-स्टेसन: बल्ल हुने भयो तिरेको पैसाको सदुपयोग

लक्ष्मीप्रसाद उपाध्याय

काठमाडौं, साउन ६ गते । ढल्केवर सब-स्टेसन निर्माणपछि नेपालले विगतदेखि तिर्दै आएको ढल्केवर-मुजफ्फरपुर प्रसारण लाइनको लाइन चार्जको सदुपयोग हुने भएको छ । सब-स्टेसन निर्माण हुन नसक्दा विगतदेखि भारतलाई प्रतिवर्ष एक अर्ब आठ करोड रुपियाँ तिर्दै आएको छ ।

प्रसारण लाइन चार्ज पूरै तिरे पनि सो प्रसारण लाइनबाट १४० देखि १५० मेगावाट मात्र बिजुली आयात हुँदै आएको थियो । अब ढल्केवर सब-स्टेसन निर्माण भएपछि यो प्रसारण लाइनको क्षमता वृद्धि भएको छ । यस प्रसारण लाइन १३२ केभीबाट २२० केभी भएको छ । प्रसारण लाइनको क्षमता स्तरोन्नति भएपछि अब यो प्रसारण लाइनबाट २५० देखि २८० मेगावाट बिजुली आयात निर्यात गर्न सकिने भएको छ । यो प्रसारण लाइनको क्षमता वृद्धिसँगै नेपालले भारत बीचको विद्युत् व्यापारमा पनि सहज हुने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ । हिउँदको समयमा नेपालले अपुग भएको बिजुली आयात गर्न सक्ने र वर्षात्मा बडी भएको बिजुली भारत निर्यात गर्न अबका दिनमा सहज हुने भएको छ । आगामी वर्ष निर्माण सम्पन्न हुने माथिल्लो तामाकोसीलगायतका जलविद्युत् आयोजनाको बिजुली वर्षात्को समयमा भारत निर्यात गर्न सकिने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ ।

ढल्केवर सब-स्टेसन आयोजना प्रमुख महतोका अनुसार १६० एमभीएका दुईवटा ट्रान्सफर्मर चार्ज भएपछि भारतसँगको बिजुली व्यापारमा महावपूर्ण मानिएको यो प्रसारण लाइनलाई थप क्षमता बनाउने अन्य काम पनि सुरुवात गरिएको छ । नेपाल भारतको अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनका रूपमा विकसा गर्न ४०० केभीको क्षमताको बनाउने कार्य पनि सुरुवात भइरहेको छ ।

श्रोत: काब्लिपुर, २०७५/०४/०६

त्रिशूली र देवीघाट जलविद्युत् सुचारु

एक सातापछि त्रिशूली जलविद्युत् र देवीघाट जलविद्युत् केन्द्र सञ्चालनमा आएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको स्वामित्वमा रहेको २४ मेगावाट जडित क्षमता त्रिशूलीले १२ र देवीघाटको जडित क्षमता १५ मेगावाट छ । त्यसले ९ मेगावाट विद्युत् उत्पादन थालेको छ । त्रिशूली विद्युतगृहको जेनेरेसनतर्फको ६.६ केभी साइट ब्रेकरमा गत मंगलबार आगलागी भएपछि त्रिशूली र त्यसको क्यासकेटको रूपमा रहेको देवीघाट जलविद्युत् उत्पादन बन्द भएको थियो ।

यसबाट नुवाकोट र रसुवामा विद्युत् अवरुद्ध भएको थियो । त्रिशूलीको १३ वटा फिडर रहेकोमा ७ वटा बन्द भएका थिए । आइतबारबाट वैकल्पिक व्यवस्था गरी केन्द्रले जिल्लाभर विद्युत् आपूर्ति सुचारु गर्न थालेको छ । केन्द्रले १५ जना प्राविधिक लगाएर मर्मत सम्भार गरिरहेको छ भने नयाँ ब्रेकरसमेत ल्याइसकेको छ ।

‘त्यही विषयमा दक्ष प्राविधिक मध्यमरूयाडदी र ग्रिडबाट ल्याउने तयारीमा छौं,’ केन्द्र प्रमुख तारादत्त भट्टले भने, ‘त्यसपछि ब्रेकर चल्छ ।’ ब्रेकर जल्दा डडेका तार काट्ने र जोड्न प्राविधिक लागिरहेका छन् । त्रिशूली जलविद्युत् ५१ वर्षअघि ३ वटा टर्वाइन मार्फत व्यावसायिक उत्पादन थालेको हो । एउटा टर्वाइनले साढे ३ मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्छ । त्यतिबेला काठमाडौं उपत्यकाभित्र ५ मेगावाट बिजुली खपत हुने गरेको थियो । पछि ०२८ सालमा बिजुली माग बढेपछि ४ वटा टर्वाइन थपिएको थियो । विद्युतगृहमा रहेका सबै सामान पुरानो भइसकेका छन् ।

त्यसलाई मर्मत गर्दा पूरै प्लान्ट बन्द गर्नुपर्ने र लोडसेडिङ हुने डरले प्लान्ट मर्मत गर्न सट डाउन गर्न नसकिने केन्द्र प्रमुख भट्टले बताए ।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७५/०४/०६

ढल्केवर सब-स्टेसन: बल्ल हुने भयो तिरेको पैसाको सदुपयोग

लक्ष्मीप्रसाद उपाध्याय

काठमाडौं, साउन ६ गते । ढल्केवर सब-स्टेसन निर्माणपछि नेपालले विगतदेखि तिर्दै आएको ढल्केवर-मुजफ्फरपुर प्रसारण लाइनको लाइन चार्जको सदुपयोग हुने भएको छ । सब-स्टेसन निर्माण हुन नसक्दा विगतदेखि भारतलाई प्रतिवर्ष एक अर्ब आठ करोड रुपियाँ तिर्दै आएको छ ।

प्रसारण लाइन चार्ज पूरै तिरे पनि सो प्रसारण लाइनबाट १४० देखि १५० मेगावाट मात्र बिजुली आयात हुँदै आएको थियो । अब ढल्केवर सब-स्टेसन निर्माण भएपछि यो प्रसारण लाइनको क्षमता वृद्धि भएको छ । यस प्रसारण लाइन १३२ केभीबाट २२० केभी भएको छ । प्रसारण लाइनको क्षमता स्तरोन्नति भएपछि अब यो प्रसारण लाइनबाट २५० देखि २८० मेगावाट बिजुली आयात निर्यात गर्न सकिने भएको छ । यो प्रसारण लाइनको क्षमता वृद्धिसँगै नेपालले भारत बीचको विद्युत् व्यापारमा पनि सहज हुने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ । हिउँदको समयमा नेपालले अपुग भएको बिजुली आयात गर्न सक्ने र वर्षात्मा बडी भएको बिजुली भारत निर्यात गर्न अबका दिनमा सहज हुने भएको छ । आगामी वर्ष निर्माण सम्पन्न हुने माथिल्लो तामाकोसीलगायतका जलविद्युत् आयोजनाको बिजुली वर्षात्को समयमा भारत निर्यात गर्न सकिने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ ।

ढल्केवर सब-स्टेसन आयोजना प्रमुख महतोका अनुसार १६० एमभीएका दुईवटा ट्रान्सफर्मर चार्ज भएपछि भारतसँगको बिजुली व्यापारमा महावपूर्ण मानिएको यो प्रसारण लाइनलाई थप क्षमता बनाउने अन्य काम पनि सुरुवात गरिएको छ । नेपाल भारतको अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनका रूपमा विकसा गर्न ४०० केभीको क्षमताको बनाउने कार्य पनि सुरुवात भइरहेको छ ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०४/०७

एक वर्षभित्र कमला बेसिनको जलस्रोत रणनीति

भीम गौतम

एक वर्षभित्र कमला बेसिन विकास रणनीति तयार हुने भएको छ । कमला बेसिनको जलस्रोत योजना तथा व्यवस्थापनलाई दृष्टिगत गरी एक वर्षभित्र बेसिनको रणनीति तयार हुने भएको हो । एक वर्षभित्र कमला बेसिन विकास रणनीति तयार हुने भएको छ । कमला बेसिनको जलस्रोत योजना तथा व्यवस्थापनलाई दृष्टिगत गरी एक वर्षभित्र बेसिनको रणनीति तयार हुने भएको हो । जल तथा ऊर्जा आयोगको सचिवालयले र द कमनवेल्थ साइन्टिफिक एण्ड इण्डस्ट्रिज रिसर्च अर्गनाइजेशन (अष्ट्रेलिया)को सहयोगमा एकीकृत बेसिन व्यवस्थापनसम्बन्धी सहकार्यअन्तर्गत रणनीति तयार गर्न लागिएको हो । परामर्शदाता जलस्रोत विकास संस्था र पोलिसी इन्टरप्रेनर्स इनकर्पोरेटले अध्ययन गरिरहेको रणनीति २०७६ सालको जेठभित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

२०७६ को जेठ मसान्तभित्र बेसिनको गर्नेगरी अध्ययन अघि बढेको ऊर्जा आयोग सचिवालयका सिनियर डिभिजनल इन्जिनियर डा. महेश्वर श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

उनका अनुसार आयोगले आगामी तीन वर्षभित्र सबै नदी बेसिनको अध्ययन गरिसक्ने लक्ष्य राखेको छ । कमला बेसिनको जलस्रोत योजना तथा व्यवस्थापनलाई सुधार र सुरक्षित बनाई बेसिनका प्रभावित जनसंख्याको जीवन र जीपिकोपार्जनमा सहयोग गर्ने उद्देश्यसहित सुरु भएको रणनीति योजना निर्माणअन्तर्गत यस क्षेत्रमा लामो समयदेखि चल्निरहेको चुरे जंगलको फडानी र निकासीका साथै वालुवा र ढुंगाको अनियन्त्रित निकासी लगायतका कारणले भएको विनास रोक्नका लागि थप सहयोग गर्ने विश्वास लिइएको छ । बढ्दो बाढीका घटनाहरूले पार्ने असरको कारण निम्तिएको तनावको सामना गर्नका लागि कमजोर क्षमता देखिएका विशेष गरी गरिब, कमजोर र सीमान्तकृत प्रभावित समुदायहरूलाई लक्षित गरेर निर्माण गर्न लागेको यो योजना तर्जुमा भएपछि कृषिमा आधारित आर्थिक आधारका योजनाका साथै व्यवसायिक गतिविधिहरूको वृद्धि हुने आशा राखिएको छ । समुदायको जीवन र जीविकोपार्जनमा सहयोगका लागि यस अध्ययनले रणनीतिक र योजना तर्जुमा गर्ने लक्ष्य राखिएको ईपीआईका सौमिन्द्र न्यौपानेले जानकारी दिए ।

सरोकारवाला निकाय र प्रतिनिधिहरूको सहभागितामा निर्माण हुन लागेको कमला बेसिनको जलस्रोत योजना तथा व्यवस्थापन अन्तर्गत मुख्यगरी जीवन र पर्यावरणीय गुणस्तर सुधार गर्ने, सर्वसाधारण उपभोक्ताहरूलाई गुणस्तरीय र उपयोगी खानेपानी व्यवस्थापनमा सुधार लगायतमा विषयमा केन्द्रित भएर अध्ययन हुने जलस्रोत विकास संस्थाका उपाध्यक्ष एवं जलस्रोत विज्ञ सोमनाथ पौडेलले जानकारी दिए । रणनीति अन्तर्गत जलस्रोतको उपयोगहरूको नियमहरू निर्माण गर्नुका साथै महिला र पुरुषमा समानता, कमजोर र सीमान्तकृत प्रभावितहरूको निर्णय प्रकृत्यामा अभिवृद्धि गर्ने लक्ष्य छ । अध्ययन अन्तर्गतसरोकारवालाहरूको सहभागितामा योजना तर्जुमा, तथ्यांक संकलन र यसको परिदृश्य मुल्यांकनको समीक्षा गर्ने, बेसिनको लक्ष्य र मार्ग दिशाहरूको पहिचान गर्ने र बेसिन विकास रणनीति तयार गरिनेछ । कमला बेसिनमा पानीको कारण कृषि, जीविकोपार्जन र बसाईसराई, भुमि र सिञ्चाई, खानेपानी स्वास्थ्य र सरसफाई, भुसंरक्षण, जल उत्पन्न प्रकोप लगायतका मुद्दामा अवसर, चुनौती र अवको मार्गबारे समेत अध्ययन गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

रणनीति तयार गर्नका लागि कमला बेसिनमा पर्ने सिन्धुली, उदयपुर, धनुषा र सिरहाका कमला नदीबाट प्रभावित

स्थानीय निकायका जनप्रतिनीधि तथा सरोकारवालाहरूसँग सुझाव लिने कार्य समेत जारी रहेको । जलस्रोत विकास संस्थाका सदस्य एवं अध्ययन समूहका सदस्य बशिष्ठ अधिकारीले जानकारी दिए । उनका अनुसार, आर्थिक, सामाजिक र वातावरणीय विकासमा आधारित हुन अघि बढेको छ । प्रारम्भिक अध्ययनका अनुसार, १ सय ५० किलोमिटर क्षेत्रफल रहेको कमला बेसिनभित्र ५४ प्रतिशत जंगल, २६ प्रतिशत खेतीयोग्य जमीन, ५ प्रतिशत बगर, १ प्रतिशत बसोबास क्षेत्र रहेको देखिएको छ ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०४/०७

मध्यभोटेकोशीमा स्थानीयको तालाबन्दी

सिन्धुपाल्चोकमा निर्माणाधीन १ सय २ मेगावाटको मध्यभोटेकोशी जलविद्युत् आयोजनाको फिल्ड अफिसमा आइतवार स्थानीयले तालाबन्दी गरेका छन् । अधिग्रहण गरिएका संरचनाको निर्माणसम्बन्धी ठेक्का प्रक्रिया विवादपछि तालाबन्दी भएको आयोजना स्रोतले बताएको छ ।

आयोजनाले अधिग्रहणमा परेका विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी, प्रहरी चौकीलगायतको निर्माणका लागि देशव्यापी बोलपत्र आह्वान गरेको थियो । स्थानीयवासीले अवसर नपाउने अवस्था बनेको भन्दै विवाद भएको आयोजना प्रमुख सुनिलकुमार लामा बताउँछन् ।

तर, आयोजनाले आफ्नो प्रतिबद्धता पूरा नगरेका कारण समस्या आएको स्थानीय बाह्रबीसे नगरपालिकाका मेयर निम्फुञ्जु शेर्पाको भनाइ छ । ‘विद्यालय, स्वास्थ्य चौकी बनाइदिने, एम्बुलेन्स दिने तथा उक्त संरचना निर्माणको जिम्मा स्थानीयलाई दिनेलगायत विषयमा शुरुआतमै आयोजनाले जनतासँग लिखित प्रतिबद्धता गरेको थियो,’ मेयर शेर्पाले भने, ‘तर, अहिलेसम्म एम्बुलेन्स दिएको पनि छैन र संरचना निर्माणको ठेक्का पनि काठमाडौंको ठेकेदारलाई पार्ने चलखेल भएको छ ।’ प्रमुख जिल्ला अधिकारी (प्रजिअ)ले कमिशन खाएर बाहिरको ठेकेदारलाई ठेक्का पार्न खोजेको उनको आरोप छ । यस विषयमा बुझ्न खोज्दा प्रमुख जिल्ला अधिकारीसँग सम्पर्क हुन सकेन । ठेक्काका लागि स्थानीय र बाह्यको गरी २२ कम्पनीको आवेदन परेको थियो । तर, बोलपत्र बुझाउने अन्तिम दिन गत शुक्रवार प्रतिबद्धता नाघेर बाहिरकालाई पनि आवेदन खुला गरिएको भन्दै स्थानीयले विरोध गरेको आयोजना प्रमुख लामा बताउँछन् । तर, मेयर शेर्पा भने स्थानीयको विरोधका कारण प्रजिअले इच्छाएको व्यक्तिले ठेक्का नपाउने अवस्था बनेपछि प्रक्रिया रद्द गरिएको दाबी गर्छन् । आयोजनाले स्थानीयलाई पारेको प्रभावका सम्बन्धमा बेवास्ता गरेको उनको आरोप छ । ‘आयोजनाको सुुरुड खन्दा निस्किएका ढुङ्गा, माटो खोलामा खसाल्नाले बाढी पहिरोको जोखीम भएको छ,’ मेयर शेर्पाले भने, ‘सोको व्यवस्थापनका लागि छलफल गर्न खोज्दा आयोजना प्रशासन तथा आयोजना बोर्ड कसैले समय दिएनन् ।’

शुक्रवार भएको विवादपछि आयोजना प्रशासन वार्ताको पहलमा लागेको छ । यही क्रममा प्रजिअले स्थानीय एक युवालाई थुनेको स्थानीयको भनाइ छ । ठेक्का प्रक्रियामा स्थानीयको गिरफ्तारीसमेतको विरोधमा आइतवार आयोजनाको स्थलगत कार्यालयमा ताला लगाएको उनीहरूले स्वीकारेका छन् ।

सन् २०१७ को जुनमा निर्माण सक्ने गरी शुरु गरिएको आयोजनाको म्याद थप गरी सन् २०१९ को जुनमा सक्ने लक्ष्य राखिएको छ । रु. १२ अर्ब २८ करोड अनुमानित लागत रहेको आयोजनामा कर्मचारी सञ्चय कोषले ऋण प्रवाह गरेको छ । चिलिमे कम्पनीको अगुवाइमा निर्माण भइरहेको आयोजनामा प्राधिकरण, सिन्धुपाल्चोकका चार इन्भेष्टमेण्ट कम्पनीहरू, कर्मचारी सञ्चयकोषका सञ्चयकर्ता, सिन्धुपाल्चोकवासी, सर्वसाधारणलगायतको लगानी रहने छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०४/०७

अब बेतन कर्णाली ४२५ मेगावाट, कर्णाली चिसापानीलाई असर नपर्ने

कर्मचारी सञ्चय कोषका करिब ६ लाख सञ्चयकर्ताको अगुवाइमा निर्माण हुने भनिएको बेतन कर्णाली जलविद्युत आयोजनाको क्षमता घटाएर ४ सय २५ मेगावाट कायम गरिएको छ । विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार गर्ने क्रममा क्षमता घटाइएको हो । तत्कालीन ऊर्जा मन्त्रालयले बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाइड्रोपावर लिमिटेडका नाममा जारी गरेको अनुमतिपत्रमा क्षमता ६ सय ८८ मेगावाट छ । एनइए इन्जिनियरिङ कम्पनीले बेतन कर्णाली सहित ५ आयोजनाको डिपिआर तयार गरिरहेको छ । अनुमतिपत्र दिँदा १० हजार ८ सय मेगावाटको कर्णाली चिसापानीलाई असर पर्ने भन्दै व्यापक आलोचना भएको थियो । आयोजना सार्कस्तरीय नमूना आयोजनाका रूपमा विकास गर्ने पनि तत्कालीन मन्त्री जनार्दन शर्माले उद्घोष गरेका थिए । तर, उनकै पालामा अनुमतिपत्र दिइएको थियो । कम्पनीले देशकै बढी क्षमताको बहुउपयोगी आयोजनामा असर नपर्ने गरी अध्ययन गरिरहेको छ । डिपिआरको प्रारम्भिक प्रतिवेदनमा क्षमता कम देखिएको कोषका मुख्य अधिकृत राजेन्द्र काफ्लेले बताए । ‘हाम्रो सोच पनि कर्णाली चिसापानीमा असर नपरोस् भन्ने थियो, डिपिआर पनि त्यही अनुसार तयार हुँदैछ,’ उनले मंगलबार ऊर्जा खबरसँग भने, ‘यसो हुँदा आयोजना अघि बढाउन समस्या हुँदैन ।’ सुर्खेतको बेतनस्थित कर्णाली नदीमा निर्माण हुने आयोजनामा कोषको ५५ प्रतिशत स्वामित्व हुनेछ । साथै, नेपाल विद्युत प्राधिकरण र विद्युत उत्पादन कम्पनीको १०-१० प्रतिशत, १० प्रतिशत स्थानीय र १५ प्रतिशत सेयर सर्वसाधारणलाई दिने गरी संरचना बनेको छ । कूल पुँजीको ५५ प्रतिशतमध्ये ४० प्रतिशत सञ्चयकर्ता र १५ प्रतिशत कोषको सेयर रहनेछ । कोषले सबै सञ्चयकर्तालाई मुनाफाबाट सेयर दिने गरी ४ वर्षको मुनाफा रकम आकलन गरेको छ । तर, सबै सञ्चयकर्ताको डिम्याट खाता नदेखिएको र आस्बा प्रणालीमा जान नसक्ने हुँदा इच्छा हुनेले मात्र सेयर राख्न सक्ने काफ्लेले बताए । काफ्लेका अनुसार सञ्चयकर्तालाई अनिवार्य व्यवस्था गर्दा करिब ६ लाखले सेयर पाउँछन् । तर, इच्छा नहुनेलाई खरिद नगर्ने छुटको सुविधा पनि हुनेछ । यसो हुँदा सञ्चयकर्ताका लागि छुट्ट्याइएको ४० प्रतिशत सेयर घट्न सक्ने उनले बताए । खरिद हुन नसक्ने सेयर अन्य कम्पनीले लिन सक्नेछन् । दैनिक ६ घन्टा पानी सञ्चय गरेर (पिकिङ-अर्धजलाशय) विद्युतको उच्च माग हुँदा सञ्चालन गर्न सकिने गरी आयोजनाको डिजाइन तयार हुनेछ । कोषले ‘सञ्चयकर्ताको मुनाफा रकम बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाइड्रो पावर कम्पनी लिमिटेडको सेयरमा लगानी गर्नेसम्बन्धी विनियमावली, २०७४’ समेत जारी गरेको छ । विनियमावली अनुसार आर्थिक वर्ष २०७२/७३ को मुनाफाबाट प्रत्येक सञ्चयकर्ताको सञ्चय कोष मौज्दातको ०.६५ प्रतिशत रकम सम्बन्धित व्यक्तिका नाममा सेयर लगानी गर्ने गरी छुट्टै खातामा राखिएको छ । डिपिआरले आयोजनाको लागत करिब ७० अर्ब रुपैयाँ अनुमान गरेको छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०४/०७

जग्गा अधिग्रहण नगरी सबस्टेसनको ठेक्का, स्थानीयसँगको विवादले काम

सुरु भएन

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले चापागाउँमा निर्माण गर्नुपर्ने सबस्टेसनका लागि जग्गा अधिग्रहण नगरी ठेक्कापट्टा गरेपछि ठेकेदारले निहुँ खोज्न थालेको छ । ठेकेदारले काम गर्ने ठाउँ उपलब्ध नगराएको भन्दै विवाद सिर्जना गर्न खोजेको हो । प्राधिकरणअन्तर्गत आयोजना व्यवस्थापन निर्देशनालयले सबस्टेसनका लागि आवश्यक जग्गा अधिग्रहण नगरी करिब ५ महिनाअघि चीनको पिंगाओ ग्रुपसँग ठेक्का सम्झौता गरेको छ । प्राधिकरणले अहिलेसम्म कार्यस्थल छुट्ट्याउन सकेको छैन । जग्गा अधिग्रहण तथा मुआब्जा विवादले जग्गाको टुंगो लाग्न सकेको छैन । सबस्टेसनका नाममा निर्देशनालयले २०७३ चैत ४ गते करिब १८ रोपनी निजी जग्गा रोक्का गरेको थियो । सरकारी र चलन-चल्तीको मूल्यबीच ठूलो भिन्नता देखिएकाले मुआब्जा टुंगो नलागेको निर्देशनालयका निमित्त उपकार्यकारी निर्देशक मनोज सिलवालले बताए । 'जिल्ला प्रशासन कार्यालयले अहिलेसम्म मुआब्जाको निर्णय नै गरेन,' उनले ऊर्जा खबरसँग भने, 'निर्णय भए कुन पक्षमा स्थानीयको असहमति हो छलफल गर्न सकिन्थ्यो ।' ठेक्का लागेको महिनासम्म काम गर्ने ठाउँ उपलब्ध नगराउँदा ठेकेदारले समेत निहुँ खोज्ने कारण पाएको सिलवालले बताए । यस्तै कारण बढ्दै गएपछि समयमा काम नसकिने र ठेकेदारले सम्झौताभन्दा बढी रकम दाबी गर्ने अवस्था उत्पन्न हुन्छ । जग्गाको मुआब्जा निर्धारण गर्न प्रमुख जिल्ला अधिकारी (प्रजिअ) को संयोजकत्वमा नापी, मालपोत, स्थानीय नेता र जग्गाधनीको प्रतिनिधि सम्मिलित समिति हुन्छ । मालपोतले तोकेको र स्थानीयले मागेको मूल्यमा धेरै नै भिन्नता आएको प्राधिकरणका प्रारम्भिक अधिकृत भरत खड्काले बताए । खड्काका अनुसार मालपोतले प्रतिआना १ लाखदेखि ७ लाख रुपैयाँसम्म मुआब्जा निर्धारण गरेको छ । उता स्थानीयले भित्री जग्गा प्रतिआना १० लाख र बाटोको २५ लाख रुपैयाँसम्म मागेका छन् । यही कारण विवाद सल्टिन सकेको छैन । स्थानीय नगरपालिका र वडा कार्यालयले समेत जग्गाधनीलाई सहयोग पुग्ने गरी सिफारिस गरेका छन् । यद्यपि, प्रजिअले यही साता समस्या सल्टाइने बताएको खड्काले जानकारी दिए । एसियाली विकास बैंक (एडिबी) को सहयोगमा निर्माण हुने १३२/११ केभीको सबस्टेसनमा ४५-४५ एमभिएका दुई ट्रान्सफर्मर जडान हुनेछन् । यहाँ जिआइएस (ग्यास इन्सुलेटेड सबस्टेसन) सबस्टेसन निर्माण गर्न लागिएको छ । एउटै प्याकेजमा ठेक्का भएको उही प्रकृतिको सबस्टेसन निर्माण गर्न मुलपानी र फुटुडमा भने काम सुरु भइसकेको सिलवालले बताए । निर्देशनालयले उक्त दुई ठाउँमा मुआब्जा निर्धारण भएको ३ महिनामा जग्गा प्राप्त गरेको थियो ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१५/०४/०८

लाओसमा निर्माणाधीन ४१० मेगावाट आयोजनाको बाँध भत्किँदा सयौं

बेपत्ता

दक्षिण पूर्वी लाओसमा निर्माणाधीन ४ सय १० मेगावाटको जलाशय जलविद्युत आयोजनाको बाँध भत्किँदा सयौं नागरिक बेपत्ता भएका छन् । भीषण वर्षाले सोमबार मध्यरात लाओसको आट्टापेउ प्रान्तमा निर्माणाधीन 'से पियान से नामनोय' आयोजनाको बाँध भत्किएको हो । अविरल वर्षासँगै आएको बाढीले ६ वटा गाउँ पूर्णरूपमा डुबानमा परेका छन् । उता आयोजनाको बाँध भत्किँदा हराइरहेका धेरैको मृत्यु भएको हुन सक्ने अनुमान गरिएको अन्तर्राष्ट्रिय सञ्चार माध्यमले जनाएका छन् । अहिलेसम्म मृत्यु हुनेको यकिन तथ्यांक आइसकेको छैन । बाढीले ६ हजार ६ सयभन्दा बढी नागरिक घरबार बिहीन भएका छन् । कयौंले घरको छानामा चढेर ज्यान जोगाएको पनि एजेन्सीले जनाएका छन् । पीडितहरूको डुंगाबाट उद्धार गरेर सुरक्षित स्थानतर्फ लगिएको छ । दक्षिण कोरियाको एसके इन्जिनियरिङ एन्ड कन्स्ट्रक्सन कम्पनीले सन् २०१३ बाट निर्माण सुरु गरेको आयोजना चालू वर्षभित्रै पूरा गर्ने लक्ष्य थियो । कम्पनीले आयोजनाको बाँध क्षेत्रमा बसोबास गर्ने स्थानीयलाई स्थानान्तरण गर्ने तयारी गरिरहँदा यो दुर्घटना भएको बताइएको छ । थाइल्यान्डको मुख्य लगानी रहेको राट्चबुरी इलेक्ट्रिसिटी जेनेरेटिङ होल्डिङ कम्पनीले भनेको छ, बाँध क्षेत्रमा खटिएका अधिकारीका अनुसार बाँधको ७ सय ७० मिटर लम्बाई र १६ मिटर उचाईको भाग भत्किएको छ । उच्च आँधीसहितको वर्षा भएपछि बाँध क्षेत्रमा पानीको मात्रा बढेको थियो । आयोजना निर्माणकर्ता से पियान से नामनोय पावर कम्पनी तथा सम्बन्धित निकायले पीडितको उद्धार गरी सुरक्षित ठाउँमा राखेको जनाइएको छ । बाँध भत्केपछि लाओसका प्रधानमन्त्री थोङ्लोआँ सिसौलिथ सरकारी बैठक स्थगित गरी बाढी प्रभावित क्षेत्रमा पुगेका थिए । स्थानीय प्रसाशनले बाढीपीडितको आपतकालीन सहयोगका लागि सरकार तथा अन्य समुदायसमक्ष अपिल गरेको छ ।

जलविद्युत उत्पादनमा लाओसका केही सूचक:

१. एसियामा विद्युतीय ब्याट्रीको रूपमा ठूला बाँध निर्माण अभियान
२. लाओसको मेकड नदी र यसका सहायक नदी जलविद्युत उत्पादनमा उत्कृष्ट
३. देशमा ३९ जलविद्युत केन्द्र सञ्चालन र ५३ वटा निर्माणाधीन
४. सन् २०२० सम्म लाओसले ५४ भन्दा बढी प्रसारण लाइन र १६ सबस्टेसन निर्माणको लक्ष्य
५. लाओसको कूल उत्पादित विद्युतको दुई तिहाई अर्थात् ३० प्रतिशत निर्यात

श्रोत: उर्जा खबर, २०१५/०४/०८

आगामी हिउँददेखि ललितपुरमा दैनिक ५ घण्टा 'फोर्स लोडसेडिङ'

थानकोट-चापागाउँ-भक्तपुर १३२ केभी प्रसारण लाइन समयमा निर्माण नहुँदा ललितपुरमा 'फोर्स लोडसेडिङ' गर्नुपर्ने खतरा देखिएको छ । हरिसिद्धिमा तारमुनी पर्ने जग्गा मुआब्जा विवाद समाधान नहुँदा जिल्ला नै अन्धकार हुने खतरा बढेको हो । यसको असर उपत्यकाको वितरण प्रणालीमा पनि पर्ने भएको छ । ललितपुरको वितरण प्रणाली सुधार गर्न महत्त्वपूर्ण मानिएको यो प्रसारण लाइन तथा सबस्टेसन निर्माण अवधि सम्बन्धमा यस क्षेत्रमा जबरजस्ती लोडसेडिङ गर्नुपर्ने सम्भावना बढेको आयोजना प्रमुख सुनिल महतोले बताए । 'अहिले ललितपुरको विद्युत माग र आपूर्तिबीच सन्तुलन तथा प्रणाली व्यवस्थापन लगनखेल सबस्टेसनले धानिरहेको छ, उनले मंगलबार उर्जा खबरसँग भने, 'गत वर्षकाे हिउँदमा यो सबस्टेसन ओभर लोड हुँदा बानेश्वरमा लोड स्थानान्तरण गरेर आपूर्ति व्यवस्था मिलाइएको थियो ।' उक्त प्रसारण लाइनको काम अझै अवरुद्ध भइरहने हो भने आउँदो हिउँदबाट ललितपुरमा दैनिक ५ घण्टासम्म जबरजस्ती लोडसेडिङ गर्नुपर्ने महताेकाे दाबी छ । जिल्ला प्रसाशन कार्यालयले तारमुनिकाे जग्गाकाे मुआब्जा निर्धारण नगर्दा २५ प्रतिशत काम डेढ दशकभन्दा बढी समयदेखि अलपत्र रहेकाे उनकाे भनाइ छ । महताेका अनुसार समस्या समाधान गर्न २०७० साल जेठमा नेपाल विद्युत प्राधिकरणले जिल्ला प्रसाशन कार्यालयमा मुआब्जा सम्बन्धी प्रतिवेदन पेस गरेकाे थियाे । तर, अहिलेसम्म दर निर्धारण भएको छैन । उनले ६ महिनाअघि अर्को प्रतिवेदन पेस गरिएको बताए । भक्तपुर र काडमाठौंको लाइन निर्माणको काम पूरा भए पनि ललितपुरमा समस्या देखिएपछि प्राधिकरणले ठेकेदारसँग सम्झौता तोडेको थियो । विवाद समाधान गरेर निर्माण थाल्न पुनः नयाँ ठेकेदार छनोट गर्नुपर्नेछ । ललितपुरमा निर्माण हुने ४२ मध्ये १६ टावरको फाउन्डेसन सबै टावरमा तार टाँग्ने काम पनि बाँकी छ । हरिसिद्धि, बुडमती, लामाटारलगायत १२ किलोमिटर क्षेत्रफलमा पर्ने लाइनको समस्या ज्यूँका त्यूँ छ । यो क्षेत्रमा जनघनत्व बढ्दै गएपछि मुआब्जा बिबाद पनि थप चर्किदैछ । तारमुनीको जग्गाको २५ प्रतिशत मुआब्जा वितरण गरे पनि स्थानीयले शतप्रतिशत पाउनुपर्ने अडान राखेका छन् । यता प्राधिकरणले शतप्रतिशत मुआब्जा दिन नसकिने बताउँदै आएको छ । प्रसारण लाइनअन्तर्गत मातातीर्थ र हरिसिद्धिमा २ सबस्टेसन निर्माण गर्नुपर्छ । जसअनुसार मातातीर्थको सबस्टेसन पूरा भएको छ । तर, मुआब्जा विवादले हरिसिद्धि सबस्टेसनसहितका केही स्थानमा लाइन निर्माणको काम अघि बढ्न सकेको छैन । मुआब्जा विवाद समाधान हुने हो भने १ वर्षभित्र प्रसारण लाइन र सबस्टेसनको काम पूरा हुने प्राधिकरणको दाबी छ ।

श्रोत: राजधानी, २०७५/०४/०८

मध्यभोटेकोसीमा फेरि तालाबन्दी,टेन्डरले बढायो विवाद

दिनेश थापा

मध्यभोटेकोसी जलविद्युत् आयोजनाले साबिकको प्रभावित पाँच गाविसमा स्वास्थ्य चौकी, विद्यालयलगायतका भौतिक संरचना निर्माणलगायतका काम लामो समय हुँदासम्म नगरेको भन्दै प्रभावित क्षेत्रका स्थानीयले आयोजनामा फेरि तालाबन्दी गरेका छन् । जनप्रतिनिधिसहितको सहभागितामा आयोजनाविरुद्ध पहिलोपटक प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय संघर्ष समिति बनाएर नै आयोजनाविरुद्ध आन्दोलनमा उत्रिएका हुन् । प्रभावित क्षेत्रका स्थानीयले विभिन्न १२ बुँदे माग राख्दै आयोजनामा अनिश्चितकालीन तालबन्दी गरेका हुन् ।

बाह्रविसे नगरपालिकाका मेयर निमफुन्जो शेर्पालगायतका जनप्रतिनिधिको उपस्थितिमा आयोजनाको साइट कार्यालय जम्बुमा पुगेर आयोजना प्रभावित क्षेत्रका स्थानीयले कार्यालयमा तालबन्दी गरेका हुन् । साबिकको लिस्ती, गाती, मार्मिड, मानेशवाँरा गाविसबाट सयौंको संख्यामा आएका प्रभावित स्थानीयले नारा जुलुस पनि गरे । आयोजना प्रभावित वडामा आयोजनाले वार्षिक २ करोड दिने सहमति गरेको थियो । सामुदायिक विकासका लागि आयोजनाले यो रकम दिने भने पनि अहिलेसम्म १ करोड मात्रै रकम पठाएको बाह्रविसे नगरपालिकाले जनाएको छ । स्थानीय निकायमा मात्रै नभई स्थानीयवासीले तार जाली, मेसिनरी वाललगायत काम गरेको रकम पनि आयोजनाले अहिलेसम्म भुक्तानी नगरेको स्थानीयको आरोप छ । काम गरेको पैसा पाइएन भनेर नगरपालिकामा दिनहुँ स्थानीय आउने गरेको बाह्रविसे नगरपालिकाका मेयर शेर्पाले बताए ।

सन् २०१३ देखि आयोजना सुरु भएको थियो । तीन वर्षभित्र आयोजना सम्पन्न गर्ने गरी सुरु भएको आयोजना अहिले पाँच वर्ष पूरा गरिसकेको छ । तर, पनि आयोजनाले ३५ प्रतिशत काम पनि पूरा गर्न सकेको छैन ।

व्यवस्थापकीय कमजोरीका कारण आयोजनाले गति लिन नसकेको स्थानीयको आरोप छ ।

अहिलेको कामको गतिलाई हेर्दा अझै लामो समयसम्म पनि आयोजना सक्न समस्या हुने आयोजना प्रभावितका स्थानीय एवं बाह्रविसे नगरपालिकाका मेयर शेर्पाले जानकारी दिए ।

ब्याजसहित साढे १४ अर्बको लागनीमा निर्माण हुने मध्यभोटेकोसी आयोजनालाई चाहिने आवश्यक पुँजीका लागि कर्मचारी सञ्चय कोषसँग यसअघि नै ऋण सम्झौता भइसकेको छ । आयोजनाको मुख्य सुरुङ निर्माणको जिम्मा चिनियाँ ग्वाङसी हाइड्रो इलेक्ट्रोनिक कम्पनीले पाएको थियो । झन्डै ८ अर्बमा चिनियाँ कम्पनीले सुरुङ र पावरहाउस निर्माणको ठेक्का पाएको मध्यभोटेकोसी जलविद्युत् आयोजनाले जानकारी दिएको छ । आयोजना सुरु हुँदा प्रभावित क्षेत्रका स्थानीयसँग आयोजनाले गरेको लिखित सम्झौता अहिलेसम्म पनि पूरा नगरेको मेयर शेर्पाको आरोप छ ।

टेन्डरले बढायो विवाद

स्थानीयसँग गरेको सम्झौता कार्यन्वयनका लागि जलविद्युत् आयोजनाले प्रभावित क्षेत्रका साविकको पाँच गाविसमा विभिन्न भौतिक निर्माण कार्य गर्नका लागि ४ करोड रुपियाँको टेन्डर निकालेको थियो । टेन्डर आफ्नो पक्षमा पार्नका लागि नेपाली कांग्रेस निकट व्यावसायी र प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय र ने क पा सम्बद्ध व्यावसायी आयोजनाको साइट कार्यालय जम्बुमा पुगेका थिए ।

टेन्डर फारम दर्ता गर्ने स्थल साइट कार्यालय आसपासमा शान्तिपूर्वक रूपमा नै टेन्डर फर्म दर्ता भइरहे पनि सडक क्षेत्रमा कांग्रेसका व्यवसायी र ने क पाका व्यावसायीबीच सामान्य झडप हुन पुग्यो ।

त्यस्तो अवस्थामा प्रमुख जिल्ला अधिकारी अस्मान तामाडले ठाडो निर्देशनमा ठेक्का दर्ता कार्य रद्द गर्न लगाएको आरोप बाह्रविसे नगरपालिकाका मेयर शेर्पाको छ । तर, प्रमुख जिल्ला अधिकारी अस्मान तामाड भने अन्य पक्षलाई फर्म दर्ता गर्न जानबाटै रोक लगाउने कार्य भएपछि सुरक्षाका कारण टेन्डर प्रक्रियालाई स्थगित गराएको दाबी गर्छन् । आयोजना प्रभावित क्षेत्रका स्थानीयले आयोजनाका लागि अधिग्रहण गरेको व्यक्तिगत तथा सार्वजनिक जग्गाको अहिलेसम्म क्षतिपूर्ती नदिएको, आयोजनाको लापरबाहीले स्थानीय सखुवामा रहेको पुलमा क्षति पुगेको स्थानीय सर्घष समितिका संयोजक सुप्पा श्रेष्ठले बताए ।

मध्यभोटेकोसी जलविद्युत् आयोजनाका आयोजना प्रमुख सुनिलकुमार लामा भने आफू यस क्षेत्रका सासंद, मन्त्रीलगायत जनप्रतिनिधि र स्थानीयसँग बसेर छलफलको माध्यमबाट निकास खोज्ने पक्षमा रहेको र त्यसको सुरुवात गरिएको बताउँछन् ।

श्रोत: राजधानी, २०७५/०४/०८

उर्जामन्त्री र बिश्वबैंकका आवासीय निर्देशकबीच भेटवार्ता, नेपालको उर्जामा लगानी बढाउन आग्रह

उर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाईमन्त्री बर्षमान पुन र नेपाल, भुटान र बङ्गलादेश हेर्ने विश्व बैंकका आवासीय निर्देशक कुईमिओ फानबीच भेटवार्ता भएको छ । सिंहदरबारस्थित उर्जामन्त्रालयमा बुधवार भएको भेटवार्तामा उर्जा क्षेत्रमा लगानी र सहकार्य गर्ने विषयमा छलफल भएको थियो । भेटमा उर्जामन्त्री पुनले उर्जा क्षेत्रमा विश्व बैंकले गरेको सहयोगको समीक्षा गरेका थिए । भेटमा उर्जामन्त्री पुनले आफूले मन्त्रीका रूपमा आफूले कार्यभार सम्हालेसंगै उर्जा क्षेत्रको समग्र विकासका निम्ती श्वेतपत्र जारी गरेको जानकारी दिँदै ३५ सय मेगावाट विद्युत नेपाल आफैले बनाउने गरी योजना अघि बढाएको बताए । उनले त्यसका लागि १६ वटा आयोजनाको छनौट समेत भइसकेको बताए । उनले उर्जा क्षेत्रमा विश्व बैंकको थप सहयोग नेपाललाई आवश्यक रहेको धारणा राखे । मन्त्री पुनले सङ्खुवासभामा अध्ययन भइरहेको अपर अरुणमा समेत विश्व बैंकको थप सहयोग नेपाललाई आवश्यक रहेको भेटमा बताए । बिश्व बैंकले नेपालको विभिन्न क्षेत्रका लगानी गर्दै आइरहेको छ । यसले खासगरी नेपालको उर्जा, विकास, जलस्रोत जस्ता क्षेत्रहरूमा बढी लगानी गरेको छ ।

मन्त्री पुनले राष्ट्रिय प्राथमिकतामा रहेका आयोजना र वैदेशिक लगानीमा संचालित आयोजनालाई दुरत गतिमा अघि बढाउनको लागि सरकारले छिट्टै संयन्त्र बनाउने तयारी गरीरहेको जानकारी दिनुभयो । जग्गा अधिग्रहण र वन तथा वातावरण क्षेत्रको समस्या समाधानको लागि सरकारले योजना निर्माण गरिसकेको भन्दै भविष्यमा समस्या नआउने उहाको भनाई थियो ।

नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीका नेता समेत रहनुभएका मन्त्री पुनले नेपालको जलविद्युत क्षेत्रमा लगानी गर्न समेत विश्व बैंकका निर्देशकलाई आग्रह गरे । मन्त्री पुनले भने 'तपाईंहरू बजारको चिन्ता नगर्नुहोस, हामी क्षेत्रीय बजार मात्र होईन, उर्जा व्यापारका लागि हामी देशभित्रै पनि बजार बनाउँछौं ।' मन्त्री पुनले छिट्टै बङ्गलादेशसंग पनि उर्जा कोअपेरेशनमा हस्ताक्षर गर्ने सरकारको तयारी रहेको बताए ।

भेटमा विश्व बैंकका आवासीय निर्देशक कुईमिओ फानले अपर अरुणमा सहयोग गर्न आफूहरू तयार रहेको बताए । उनले अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनमा समेत सहयोग गर्न बिश्व बैंक तयार रहेको धारणा राखे । बङ्गलादेशसंगको विद्युत व्यापार सम्झौता भए अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माणमा समेत सहयोग गर्न बिश्व बैंक तयार रहेको उनको धारणा थियो ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०४/०९

आँखुखोलाले साउन १७ गतेबाट धादिङबासीका लागि सेयर बिक्री खुल्ला गर्दै

आँखुखोला जलविद्युत कम्पनीले आगामी साउन १७ गतेबाट धादिङका स्थानीयका लागि छुट्याइएको सेयर बिक्री खुल्ला गर्ने भएको छ । कम्पनीले धादिङमा सञ्चालित ८.४ मेगावाटको आँखुखोला जलविद्युत आयोजनाको स्थानीयका लागि छुट्याइएको १० प्रतिशत सेयर बिक्री खुल्ला गरेर बाँडफाँड गर्न लागेको हो । नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट सेयर निष्कासन गर्न अनुमति पाएपछि कम्पनीले प्रक्रिया अघि बढाएको हो । पहिलो चरणमा आयोजना प्रभावित स्थानीयका लागि छुट्याइएको ८ लाख कित्ता सेयर निष्कासन गरेर बाँडफाँड गर्न लागिएको कम्पनीका व्यवस्थापन सल्लाहकार कमल पनेरुले बताए । उनका अनुसार प्रतिकित्ता १ सय रुपैयाँ अंकित ८ करोड रुपैयाँको सेयर बिक्री खुल्ला गरिने छ । लगानीकर्ताले छिटोमा साउन ३१ तथा ढिलोमा भदौ १५ गतेसम्म आवेदन दिन पाउने कम्पनीले जनाएको छ । सेयर खरिद गर्न न्युनतम ५० देखि अधिकतम ४ हजार कित्ताका लागि आवेदन दिन सकिनेछ । आयोजनामा लगानी गर्न इच्छुक स्थानीयले जिल्लास्थित प्रभु बैंक, सिभिल बैंक, मुक्तिनाथ विकास बैंकका शाखामार्फत तथा आयोजनाको स्थानीय कार्यालयमा उपस्थित भएर आवेदन दिन सक्नेछन् । स्थानीयका लागि छुट्याइएको सेयर निष्कासन भइ बाँडफाँड पूरा भएपछि सर्वसाधारणका लागि छुट्याइएको १२ करोड रुपैयाँ मूल्यको १२ लाख कित्ता (स्वपूँजी लगानीको १५ प्रतिशत) सेयर निष्कासन गर्ने कम्पनीको तयारी छ । चालु आर्थिक वर्षको पहिलो त्रैमासिकभित्र स्थानीय र सर्वसाधारणका लागि छुट्याइएको सेयर बाँडफाँड गरिसक्ने कम्पनीको लक्ष्य छ । सेयर निष्कासन तथा बाँडफाँड गर्न सिभिल क्यापिटल मार्केटलाई बिक्री प्रबन्धक तोकिएको छ । कम्पनीले निर्माण गरेको आँखुखोलाले २०७० सालबाट नियमित विद्युत उत्पादन गर्दै आएको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०१५/०४/०९

गल्छी-केरुङ प्रसारण लाइन अध्ययन गर्न नेपाल-चीन प्राविधिक टोली गठन

नेपाल र चीनबीच निर्माण हुने गल्छी-रसुवागढी-केरुङ ४ सय केभी अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनको विस्तृत अध्ययन गर्न दुवैतर्फ प्राविधिक टोली गठन गरिएको छ । नेपाल र चीनका ५-५ जना उच्च प्राविधिक अधिकारी सम्मिलित टोली गठन भएको हो । संयुक्त प्राविधिक समूह (जोइन्ट टेक्निकल ग्रुप-जेटिजी) को पहिलो बैठक बस्नेबारे दुवै पक्षले तयारी गरिरहेका छन् । नेपालको टोलीमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण प्रसारण निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशकको संयोजकत्वमा, ग्रिड विभागका ताराप्रसाद प्रधान, प्रणाली सञ्चालन विभागका मनिलनिधि तिवारी, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका सिडिई राजु महर्जन छन् । आयोजना प्रमुख कोमलनाथ आत्रेय टोलीका सदस्य सचिव छन् । यसैगरी, चीनतर्फ स्टेट ग्रिड कर्पोरेशनका उपाध्यक्ष झाओको संयोजकत्वमा स्टेट ग्रिड टिबेट इलेक्ट्रिक कम्पनीका कार्यकारी निर्देशक, चाइना इलेक्ट्रिक पावरका कार्यकारी निर्देशकलगायत ५ सदस्यीय उच्च प्राविधिक छन् । चीनले मंगलबार यसको जानकारी प्राधिकरणलाई पठाएको थियो । दुवैतर्फका टोलीले सिफारिस गरेको आधारमा जेटिजीको बैठकको टुंगो लाग्ने आयोजना प्रमुख आत्रेयले बताए । उनका अनुसार नेपालले उचित समय र मितिबारे छलफल गरिरहेकाले शुक्रबारसम्म बैठकको मिति टुंगो लाग्छ । जेटिजीले प्रसारण लाइनको विस्तृत सम्भाव्यता अध्ययनको कार्यविधि, निर्माण डिजाइन र वित्तीय मोडलिटी तयार गरेर दुवै सरकारलाई प्रस्ताव गर्नेछ । प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको गत असार ५ गते भएको चीन भ्रमणका क्रममा जेटिजी गठन गर्ने समझदारी भएको थियो । असार ६ गते प्राधिकरण र चीनको स्टेट ग्रिडबीच समझदारी भएको थियो । समझदारी भएको ६० दिनभित्र जेटिजी गठन गरी काम सुरु गर्ने सहमति पनि भएको थियो । अब एक महिनाभित्र विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार गर्न परामर्शदाता आह्वान गरिने आत्रेयले ऊर्जा खबरलाई बताए । चीनको केरुङदेखि नुवाकोटको रातमाटे (करिब ५ सय किलोमिटर) सम्म प्रसारण लाइन निर्माण हुनेछ । सुरुमा केरुङ-गल्छी निर्माण गर्ने भने पनि अहिले केरुङ-रातमाटेसम्म मात्र निर्माण गर्ने योजना छ । अमेरिकी सहयोगको मिलेनियम च्यालेन्ज फन्डबाट काठमाडौं लप्सेफेदी-गल्छी ४ सय केभी प्रसारण लाइन निर्माण अघि बढाइएको छ । गल्छीमा निर्माण हुने सबस्टेसनसँग जोड्न मिल्ने गरी चीनको लाइन रातमाटेमै टुंगिनेछ । रातमाटेमा विद्युत आउने र जाने ४००/२२० केभी सबस्टेसन हब निर्माण गर्ने योजना छ । यहाँ चीनबाट आउनेसहित लप्सेफेदी-रातमाटे ४ सय केभी, बोराङ रातमाटे २२० केभी, त्रिशूली-३ 'बी'-रातमाटे २२० केभी लगायत प्रसारण लाइन जोडिनेछन् । रातमाटेबाट बाहिर निस्कने प्रसारण लाइन पनि त्यति नै छन् । रातमाटे-दमौली ४ स केभी, रातमाटे-हेटौंडा ४ सय केभी लगायत प्रसारण लाइन त्यहाँबाट बाहिरिन्छन् । निर्माणको चर्चा भइरहेको १२ सय मेगावाटको बूढीगण्डकी जलाशय आयोजनाको विद्युत समेत यही सबस्टेसनमा जोड्ने लक्ष्य छ । तातोपानीबाट धादिङको बोराङ जोडिने ४६ किलोमिटर र मरुयाङ्दी-काठमाडौं २२० केभी प्रसारण लाइनसमेत रातमाटेमा जोडिएर बाहिरिन्छन् ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१५/०४/०९

लाओसमा जलविद्युत बाँध भत्किँदा २० को मृत्यु, ३ हजार नागरिक अझै

उद्धारको पर्खाइमा (फलाे अप)

दक्षिण पूर्वी लाओसमा निर्माणाधीन ४ सय १० मेगावाटको 'से पियान से नामनोय' जयाशय जलविद्युत आयोजनाको बाँध भत्किँदा हराइरहेकामध्ये २० जनाको मृत्यु भएको छ । सोमबार मध्यरातमा उच्च आँधीसहितको भीषण वर्षापछि आयोजनाको बाँध भत्किँदा बेपत्ता भएका २० जनाको शव फेला परेकाे हो । जलाशयको बाढीमा बगेका १ सय जनाभन्दा बढी मानिस अझै हराइरहेको अन्तराष्ट्रिय सञ्चार माध्यमले जनाएको छन् । बाढीमा फसेका २ हजार ८ सय ५१ जनाको उद्धार गरिएको छ । ३ हजारभन्दा बढी नागरिक उद्धारको पर्खाइमा रहेको बताइएको छ । हजारौं नागरिकलाई प्रान्त सरकारले हेलिकप्टर र ड्रुंगाबाट उद्धार गरेर सुरक्षित स्थानमा सारिरहेको छ । स्थानीय प्रशासनले सरकार तथा अन्तराष्ट्रिय समुदायलाई बाढी पिडितहरूका लागि लता कपडा र खाद्यान्न सहयोगको अपिल गरेको छ । बाढीले आयोजना वरपरको आधा दर्जन बढी गाउँ डुबान हुँदा हजारौं नागरिक घरबारबिहिन भएका छन् । धेरैले घरको छाना र रुखमा चढेर ज्यान जोगाएका छन् । सयौं नागरिक आफ्ना परिवारका सदस्यका साथ सुरक्षित स्थानतर्फ लागेका छन् । दक्षिण कोरियाको एसके इन्जिनियरिङ एन्ड कन्ट्रक्सन कम्पनीले सन् २०१३ बाट निर्माण सुरु गरेको बाँध क्षेत्रमा ९० प्रतिशत काम सकिएको थियो । यसैवर्षबाट विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएको आयोजनाको ७ सय ७० मिटर लम्बाई र १६ मिटर उचाईको भाग भत्किएको छ । से पियान से नामनोय कम्पनीले निर्माण गरिरहेको आयोजनामा थाइल्याण्डको राट्चबुरी इलेक्ट्रिसिटी जेनेरेटिङ होल्डिङ कम्पनीको मुख्य लगानी छ । लाओसमा गत वर्ष पनि १५ मेगावाटको नाम आओ जलविद्युत आयोजनाको बाँध भत्किएको थियो । जलविद्युत उत्पादनमा लाओसका केही सूचक १. एसियामा विद्युतीय ब्याट्रीको रूपमा ठूला बाँध निर्माण अभियान २. लाओसको मेकङ नदी र यसका सहायक नदी जलविद्युत उत्पादनमा उत्कृष्ट ३. देशमा ३९ जलविद्युत केन्द्र सञ्चालन र ५३ वटा निर्माणाधीन ४. सन् २०२० सम्म लाओसले ५४ भन्दा बढी प्रसारण लाइन र १६ सबस्टेसन निर्माणको लक्ष्य ५. लाओसको कूल उत्पादित विद्युतको दुई तिहाई अर्थात ३० प्रतिशत निर्यात

श्रोत: कारोबार, २०७५/०४/०९

दुरत गतिमा प्रसारणलाइन बनाउन 'कोर्स करेक्सन' जरूरी

भीम गौतम

डा. नेत्र जवाली राष्ट्रिय प्रसारण ग्रिड कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत हुन् । सरकारले २०६८ सालमै ग्रिड कम्पनी स्थापनाको प्रक्रिया अघि बढाए पनि पाँच वर्षपछि मात्र गठन भएको कम्पनी विगत डेढ वर्षदेखि प्रसारणलाइन निर्माणमा सक्रिय छ । १५ वर्ष ऊर्जा इन्जिनियरिङबारे पुल्चोक इन्जिनियरिङ कलेजमा प्राध्यापन गरेका जवालीसँग कलेजमा ऊर्जा इन्जिनियरिङ विभागको संयोजक, प्रमुखलगायत भएर काम गरेको अनुभव छ । नेपाल जलविद्युत् र प्रसारणलाइनको विकास विषयमा विद्यावारिधि गरेका जवालीले विद्यावारिधि र स्नातकोत्तर जापानको क्योटो विश्वविद्यालयबाट पूरा गरेका थिए । जलविद्युत् उत्पादन बढ्दै गए पनि प्रसारणलाइनको निर्माणमा ढिलाइ भएपछि वर्षौंमा बिजुली खेर जाने गरेको तथा दुरत गतिमा प्रसारणलाइन निर्माण नभए आगामी दिनमा धेरै विकासकर्ताले निर्माण गरेका आयोजनाहरूबाट उत्पादित बिजुली प्रसारण गर्न नसकिने भन्दै चिन्ता प्रकट भइरहेको छ । जलविद्युत् र प्रसारणलाइनलाई बराबर प्राथमिकता र महत्व दिनुपर्ने भए पनि प्रसारणलाइनको निर्माणमा सरकारले चासो नदिएको भन्दै आवाज उठिरहेका बेला कम्पनीले हालै सन् २०४० सम्मलाई लक्ष्य गरी गुरुयोजना बनाएको छ । सन् २०४० सम्म ४० हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन हुने र सोका लागि ६ हजार ८ सय किलोमिटर प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने गरी गुरुयोजना तयार भएको छ । कम्पनीले निर्माण गरेको प्रसारणलाइन गुरुयोजना, नेपालको प्रसारणको विकासक्रम र यसका समस्या, आगामी बाटोलगायतबारे कारोबारकर्मी भीम गौतमले डा. जवालीसँग गरेको कुराकानीको सार :

सरकारले राष्ट्रिय प्रसारण कम्पनी बनाएको डेढ वर्ष नाघेको छ । नेपालको प्रसारणलाइनको क्षेत्रमा कम्पनीले कस्तो योजना अघि बढाइरहेको छ ?

प्रसारणलाइन निर्माणका लागि अत्यावश्यक मानिएको विस्तृत योजना नै थिएन । हाम्रो मुख्य काम भनेको सरकारले ५ वर्ष, १० वर्ष र २० वर्षमा उत्पादन गर्ने भनेको विद्युत्का लागि प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने हो । यसका लागि योजना नै आवश्यक थियो । यसकै आधारमा कहाँ-कहाँ लाइन बनाउने र विकास गर्ने भन्ने हो । यसका लागि गुरुयोजना निर्माण गरेका छौं भने केही प्रसारणलाइनको अध्ययनको काम अघि बढेका छन् ।

प्रसारणलाइन गुरुयोजना त बन्यो, तर गुरुयोजनाअनुसारका काम अघि बढाउनका लागि कसरी अघि बढ्दै हुनुहुन्छ ?

नेपाल सरकारको विद्युत् उत्पादन गर्ने योजना र लक्ष्यमा आधारित भएर गुरुयोजना निर्माण भएको हो । सरकारले लक्ष्य राखेको दोहोरो अंकको आर्थिक वृद्धिदरका लागि आवश्यक विद्युत् विकास गर्ने गरी उत्पादन योजना बनेको छ । यसका लागि नभइनुहुने कुरा भनेको प्रसारणलाइन हो । प्रसारणलाइन कस्ता बनाउने, प्रत्येक जलविद्युत् उत्पादकहरूका लागि उत्पादन गरेको बिजुलीको कस्तो राजमार्ग बनाइदिने र

कसरी उत्पादित विद्युत् उपभोक्तासम्म पुराउने भन्ने कुरालाई दृष्टिगत गरी यो निर्माण गरिएको छ । प्राविधिक रूपमा भन्नुपर्दा ४० हजार मेगावाट विद्युत्का लागि जुन प्रसारणलाइन राजमार्ग आवश्यक छ, ४ सय केभी, २ सय २० केभी र १ सय ३२ केभी गरी ६ हजार ८ सय किलोमिटर लाइन निर्माण गर्ने र यसका लागि आवश्यक करिब ६ खर्ब बराबरको लागत लाग्ने गरी गुरुयोजनामा तयार भएको छ । कुनै न कुनै स्थानबाट हामीले कोर्स करेक्सन त गर्नुपर्छ । अहिले जुन अवस्थामा छ, त्यही अवस्थामा अघि बढिरहने हो भने त हामी कुनै ठाउँमा पुग्न सक्दैनौं ।

प्रसारण कम्पनीले कुन-कुन आयोजना कसरी अघि बढाउँदै छ ?

अहिले हामीले बढाउन लागेको भनेको सेती करिडोरका आयोजनाहरू हुन् । त्यो भनेको चैनपुरदेखि पश्चिम सेती हुँदै दोधारासम्मको आयोजना छ । त्यसैगरी कर्णाली करिडोरको भाग छ । कर्णाली करिडोर भनेको मुगु कर्णाली, फुकोट कर्णालीदेखि लिएर कैलालीसम्मको एउटा भाग भयो । अर्को भनेको भेरी करिडोरको पाटो छ, त्यो भनेको सानो र ठूलो भेरी नदीमा जोडिने जलविद्युत् आयोजनाहरू छन्, त्यसलाई आवश्यक लाइनहरू भए । पूर्वमा जहाँ-जहाँ केही उत्पादन आयोजनाहरू विकासकर्ताहरूले बनाउँदैछन्, जहाँ प्रसारणको समस्या भयो भनिरहेका छन्, उनीहरूको मागअनुरूप २०/३० किलोमिटरका प्रसारणलाइनहरू पनि हामीले हेरेका छौं । एउटा तमोर करिडोर, अर्को मेवा करिडोर छ । अरुण करिडोरको किमाथांकादेखि अरुण तेस्रोको खाँदबारीसम्मको भाग छ । यी आयोजनाहरू अघि बढाउन काम गरिरहेका छौं ।

प्रसारणलाइन कम्पनीले स्थापनापछि सफल रूपमा काम गर्न सकेन भन्ने आरोप त तपाईंहरूमाथि लागिरहेको छ, के भन्नुहुन्छ ?

कम्पनीको काम गर्न सुरु भएको डेढ वर्ष मात्र भयो । तीन-चार महिना एउटै व्यक्तिले सञ्चालन गर्नुपर्छ । अफिस व्यवस्थापनदेखि कर्मचारीको व्यवस्थासमेत गर्नुपर्ने अवस्था थियो । यस्तो अवस्थाबाट गुज्रनुपरेको थियो । आठ-दस महिना कर्मचारीको नियुक्ति, अफिस व्यवस्थापन र अन्य काममा लाग्नुपर्छ । सीमित जनशक्ति हुँदाहुँदै पनि आफ्नो काम अघि बढायौं । त्योमध्ये कर्णाली करिडोरको निर्माण पनि हो । यसको परामर्शदाता छनोट भएर अध्ययनको काम अघि बढेको छ । १५/१६ महिनापछि यसको प्रतिवेदन आउँछ र तत्कालै निर्माणको चरणमा जान्छ । अर्को महत्वपूर्ण कुरा भनेको प्रसारणलाइनको गुरुयोजना निर्माण नै हो । यो एकदम जरुरी थियो । ऊर्जा मन्त्रालयले श्वेतपत्र जारी गऱ्छ्यो । यो वर्षमा यति विद्युत् उत्पादन गर्ने भनेर लक्ष्यसहित सार्वजनिक गरियो, तर यसलाई सहयोग गर्ने प्रसारणलाइनबारे केही योजना थिएन । १० वर्षमा १० हजार मेगावाट, १० वर्षमा १५ हजार मेगावाट बनाउने र २० वर्षमा ४० हजार मेगावाट बनाउने हो भने त्यसका लागि प्रसारणलाइनको योजना खोइ त भन्दा हामीसँग जवाफ थिएन । यति उत्पादन गर्ने हो भने प्रसारणलाइनको स्वरूप यस्तो हुन्छ है वा विकासकर्ताहरूलाई यो-यो लाइनबाट तिमीहरूले उत्पादन गरेको बिजुली जोड्छौं है भनेर हबहरू बनाउने महत्वपूर्ण काम भएको छ । यो लागायत अन्य आयोजनाहरू, जुन अध्ययनका क्रममा छन्, कसरी

वैकल्पिक प्रतिस्पर्धामा गएर सिधै बनाउन सकिन्छ भनेर सोचिरहेका छौं । भित्र धेरै कुरा भइरहेका हुन्छन्, उपलब्धि देखिएका हुँदैनन् । एउटा कामको उपलब्धि हासिल गर्न विभिन्न अवस्थाबाट गुञ्जनुपर्ने भएको भएर नदेखिएको होला । हामी लागिपरेका छौं ।

विगतको प्रसारणलाइन निर्माणको इतिहास हेर्ने हो भने सन्तोषजनक छैन । निर्माणका लागि ठूलो समस्या देखिएको छ । गुरुयोजनाले यति धेरै लामो र लगानी गरेर प्रसारणलाइनको निर्माण गर्ने भनेको छ, कसरी सम्भव छ ?

कुनै न कुनै स्थानबाट हामीले कोर्स करेक्सन त गर्नेपछि । अहिले जुन अवस्थामा छ, त्यही अवस्थामा अघि बढिरहने हो भने त हामी कुनै ठाउँमा पुग्न सक्दैनौं । पुगे पनि गतिशील हुँदैन । अहिले सरकारले जुन उत्पादनमा संकल्प गरेको छ, त्यो संकल्प पूरा गर्न प्रसारण गुरुयोजना बनायौं । यो गुरुयोजनाको प्राथमिकताका आधारमा विभिन्न परियोजना तोक्छौं । ती परियोजनाहरूलाई स्वदेशी लगानी, विदेशी लगानीमा, कुनै-कुनै क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको लगानीमा पनि यसलाई विकास गर्नुपर्ने हुन्छ । यसको विकासको मोडलका लागि समेत गृहकार्य गरिरहेका छौं । कसरी दुरत गतिमा बनाउन सकिन्छ भन्ने नै छ । यसका लागि ठेक्कापट्टाको मुद्दा भयो, वातावरणसम्बन्धी मुद्दा भयो, अरू प्राविधिक कुरा भयो । कसरी दुरत गतिमा गर्न सकिन्छ भन्ने नै गृहकार्य भइरहेको छ ।

नीतिगत रूपमा प्रसारणलाइन, सिँचाइ, मोटरबाटोलागायत सबै जग्गाका लागि वैज्ञानिक रूपमा वर्गीकरण गर्नुपर्छ र वर्गीकरणअनुसार क्षतिपूर्ति वा मुआब्जाको दर निर्धारण गर्नुपर्छ ।

अहिले वातावरण, ठेक्कापट्टालगायतका समस्या भइरहेको र एउटा प्रसारणलाइन बनाउनका लागि १०/१२ वर्ष लागिरहेका बेला यी प्रक्रियागत समस्याहरू समाधान गरेर प्रसारणलाइन निर्माणलाई दुरत गतिमा लाने बाटो के देख्नुभएको छ ?

पहिलो त, विद्यमान संरचना र प्रक्रियाबाट छिटो गर्ने प्रयास गर्नुपर्छ । सबै कुरामा अवरोध मात्र पुराएको छ भन्ने होइन । धेरै कुरा राम्रा छन् । केही कुराले अघि बढाउन समस्या देखिएका पनि छन् । केही समस्यामध्ये प्राविधिक समस्या पनि छ । प्रसारणलाइन परियोजना अघि बढाउनका लागि सम्भाव्यता अध्ययन, विस्तृत अध्ययन प्रतिवेदन (डीपीआर) लगायत बनाउनुपर्छ, उच्च भोल्टेजका परियोजना अघि बढाउने कुरा भइरहेको छ । यसलाई अध्ययन, विश्लेषण गर्ने जनशक्ति तयार भइनसकेको कारणले गर्दा अझै केही वर्ष विदेशी परामर्शदाताको सहयोग लिनुपर्ने आवश्यकता छ । जुन कुरा आन्तरिक जनशक्तिले ६/१० महिनामा गर्न सक्थ्यो, त्यसलाई विदेशी परामर्शदाताको सहयोगमा गर्न त्यसको छनोट गर्ने प्रक्रिया नै लामो लाग्छ ।

यसको अन्त्यका लागि हाम्रो क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने र परिपक्व अवस्थामा लैजानुपर्ने अवस्था समस्याका रूपमा देखिएको छ । अर्को समस्याको कुरा गर्दा, हाम्रो सामाजिकतर्फ कुरा गर्दा जुन जग्गा अधिग्रहणको कुरा छ, बाटो र प्रसारणलाइन उस्तै-उस्तै कुरा हुन । बाटो घरको अगाडि पार्न सबै लाग्छन् तर सबैलाई चाहिने प्रसारणलाइन सकेसम्म नजिक नआउनु भन्ने चाहन्छन् । अरुकै जग्गामा पोल

गाडियोस् भन्ने मान्छेको चाहना छ । हुन त प्रसारणलाइनको केही वरपर घर बनाउन नपाइने भन्ने व्यवस्था छ । यसको कारणले किनबेच पनि हुँदैन । बैंकसँग कारोबार गर्न नमिल्ने जस्ता कुरा पनि छन् । यीमध्ये कतिपय कुरा त यथार्थ पनि छन् तर केही कुरामा भय पनि फैलाइएको छ । अर्को, जग्गाको क्षतिपूर्तिको कुरा छ, यसलाई वैज्ञानिक तरिकाले सुधार गर्नुपर्ने जरुरी छ । अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्डहरू के-के छन् भने विश्लेषण गरी सम्बन्धित जग्गाधनीहरूलाई पनि विश्वासमा लिएर यसको बृहत् समाधान निकाल्नुपर्ने आवश्यकता छ । जग्गाको वर्गीकरण पनि वैज्ञानिक तरिकाले गर्नु जरुरी छ । खेतीयोग्य, घडेरी, वन, पर्ती जग्गा हुन्छन्, यी जग्गाको प्रकृतिअनुसार राज्यस्तरबाट मूल्य निर्धारण गरेमा अधिग्रहण गर्न सजिलो हुन्थ्यो । अहिले त पर्ती जग्गा अधिग्रहण गर्ने भएपछि एकाएक खेतीयोग्य जमिन बनिदिन्छ । स्थानीयवासी र अन्यबाट समेत कसरी बढी फाइदा लिने भन्ने हुन्छ । नीतिगत रूपमा प्रसारणलाइन, सिँचाइ, मोटरबाटोलगायत सबै जग्गाका लागि वैज्ञानिक रूपमा वर्गीकरण गर्नुपर्छ र वर्गीकरणअनुसार क्षतिपूर्ति वा मुआब्जाको दर निर्धारण गर्नुपर्छ । यस्तो नीति निर्माण र कार्यान्वयन सरकारी पक्षबाट भयो र सोअनुसार निर्देशन भयो भने प्रसारणलाइन विकास दुरत गतिमा गर्न सक्ने अवस्था आउँछ । सार्वजनिक खरिदका कुरा छन्, वनजंगलका कुरा छन्, हरेक कुरा बहसको कुरा छ ।

लक्ष्य निर्धारण गरेअनुसारको उपलब्धि हासिल गर्न कार्यान्वयन र बहस सुरु भएका छन् कि छैनन् ?

अहिले सरकारबाट जग्गा अधिग्रहण र क्षतिपूर्तिका लागि कार्यदल बनाइएको छ । राष्ट्रिय योजना आयोगको अग्रसरता बनाइएको भन्ने थाहा पाएको छ । यसमा ऊर्जा, सिँचाइलगायतका सबै सरोकारवाला निकाय राखेर अग्रसरता लिइएको छ । हेरौं, यसले के विकास दिन्छ । अन्यमा पनि प्रक्रिया अघि बढ्दैछन् ।

सीमित उत्पादन भएको नेपालमा वर्षामा प्रसारणलाइन अभावमा विद्युत् खेर गइरहेको सार्वजनिक भइरहेका छन् । प्रसारणलाइन निर्माणको काम त्यति सहज पनि देखिएको छैन । समयमै र आवश्यकताअनुसार कसरी प्रसारणलाइन बनाउन सकिन्छ त ?

वर्षामा बिजुली खेर गएको कुरा त अहिले धेरै हदसम्म कम छ जस्तो लाग्छ, तर पनि केही वर्षभित्र महत्वपूर्ण प्रसारणलाइन बनाउन सकेनौं भने यो अवस्था नआउला भन्न सकिँदैन । सोलु, कोसी करिडोरको जुन भाग छ, यी ठाउँमा केही वर्षमा सम्पन्न हुन सकेन भने विद्युत् खेर जाने अवस्था छ । अब दुरत गतिमा प्रसारणलाइन बनाउन कोर्स करेक्सन जरुरी छ; अर्थात् विद्यमान नीति र प्रक्रियाभित्र रहेर पनि धेरै काम गर्न सकिन्छ । प्राथमिकताप्राप्त परियोजनाहरूलाई छिटो विकास गर्नका लागि लगानी जुटाउने र निर्माण गर्ने कुरा छ, यसमा के छ भने लगानीको भागमा अहिले नेपाल सरकारबाट जुन नियमित रूपमा आउनेछ, त्यहीँबाटै हुँदै आएको हो । यसकै आधारमा अघि बढ्ने हो भने लक्ष्य पूरा गर्न गाह्रो छ । यसका लागि स्वदेशी, विदेशी, दातृलगायत जताबाट हुन्छ, सबै विकल्प खुला राखेर लगानी ल्याउनु र विकास गर्नु जरुरी छ ।

अहिले प्रसारण कम्पनी प्रसारण विकासमा संलग्न छ । के अब प्रसारणलाइन अभावकै कारण विद्युत् खेर गयो भन्ने सुन्नु पर्दैन ?

को-को सहभागी भए प्रसारणलाइनले गति लेला ? आशा गरौं, सुन्नु नपर्ला । प्रसारणलाइन निर्माणका लागि अहिले देखिएका जुन मुद्दाहरू छन्, त्यसलाई सम्बोधन गर्नुपर्छ । जहाँ समस्या छ, त्यहीँबाट सुरु गर्ने हो । मुख्य समस्या त प्राविधिक क्षमता वृद्धि नै हो । यो हाम्रो हातमा छ । यसका लागि जनशक्ति विकास गर्दैछौं । हरेक प्राविधिक, खरिदलगायत प्रसारणलाइनसँग सम्बन्धित क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि कोसिस गरिरहेका छौं । अर्को, जुन वन र जग्गा अधिग्रहणको भाग हो । वनको कुरामा राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त परियोजनाहरूका लागि लचक हुनुपर्ने अवस्था छ, यसलाई अघि बढाएर जानुपर्छ । तेस्रो भाग भनेको लगानी भयो, यसमा स्वदेशी, विदेशी र अरु सबै विकल्प खुला राख्नु जरुरी छ । लगानी, वन-जग्गा अधिग्रहण र प्राविधिक क्षमता अभिवृद्धिलाई सँगसँगै लैजाँदा निश्चय पनि तोकेको समयमा प्रसारणलाइनको विकास गर्न सकौं । यसका लागि हामी लागेका छौं ।

हाम्रो त यति धेरै काम छ कि निर्माणको चरणसम्म कुनै द्वन्द्व आउलाजस्तो लाग्दैन । कुन-कुन प्रसारणलाइन कसले बनाउने भनेर समन्वय गरी अघि बढेका छौं ।

तीन वर्षअघि नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले पनि गुरुयोजना सार्वजनिक गरेको थियो । अहिले ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालयले पनि सार्वजनिक गरेको छ । दुवै गुरुयोजनाबीच समन्वय छ कि छैन ?

ऊर्जा मन्त्रालयले बनाएको गुरुयोजनाले विगतमा बनाएका सबै गुरुयोजनालाई समेटेको छ । उद्देश्यमा फरकपन छैन । प्राथमिकतामा पनि विचलन भएको होइन । अहिले बनाएको गुरुयोजना पहिला बनाएको गुरुयोजनाको परिष्कृत रूप हो भन्ने बुझ्नुपर्छ ।

अहिले नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले पनि प्रसारणलाइन बनाइरहेको छ, प्रसारण कम्पनी पनि निर्माणका लागि अघि बढेको छ । सरकारका दुई निकायबीच कसरी समन्वय हुन्छ ? एकीकृत रूपमा अघि बढ्न नसके त सरकारी निकायबीचमै समस्या होला नि ?

नेपालमा प्रसारणलाइन निर्माण गर्नुपर्ने आयोजनाहरू धेरै छन् । ६ हजार ८ सय किलोमिटर प्रसारण निर्माण गर्नु छ । अहिले ८/१० प्रतिशत मात्र निर्माण सम्पन्न गरेका छौं । केही वर्षसम्म प्राधिकरणले पनि प्रसारणलाइन बनाउँदै गर्छ, हामी पनि बनाउँछौं । जसले आ-आफ्नो क्षेत्रबाट जति बनाउन सक्छ, बनाउनु जरुरी छ । काम थोरै, गर्ने मान्छे धेरै भए द्वन्द्व आउँथ्यो । हाम्रो त यति धेरै काम छ कि निर्माणको चरणसम्म कुनै द्वन्द्व आउलाजस्तो लाग्दैन । कुन-कुन प्रसारणलाइन कसले बनाउने भनेर समन्वय गरी अघि बढेका छौं ।

हाम्रो अहिलेको फोकस भनेको २ सय २० केभी र यसभन्दा माथिका आयोजनाहरू नै हुन् । २ सय २० केभी र यसभन्दा माथिका आयोजनाहरू अघि बढाउन कम्पनीले योजना बनाइरहेको छ ।

कतै कार्य क्षेत्र त विवाद हुँदैन, प्राधिकरण र कम्पनीले कस्ता कस्ता प्रसारणलाइन बनाउँछ ?

प्राधिकरणसँग अहिले पहिल्यै प्रतिबद्धता जनाएका र अघि बढेका परियोजनाहरू छन् । आन्तरिक रूपमा अघि बढाएका आयोजनाहरू पनि धेरै छन् । यी अघि बढ्छन् । प्राधिकरणमा भएका योजनाहरूले पुग्दैन, अरु धेरै परियोजनाहरू बनाउनुपर्छ । त्यसकारण यो कम्पनी स्थापना भएको हो । हाम्रो कम्पनीले केही प्रसारणलाइन निर्माण र विकास गर्ने गरी अघि बढेको छ । हाम्रो अहिलेको फोकस भनेको २ सय २० केभी र यसभन्दा माथिका आयोजनाहरू नै हुन् । २ सय २० केभी र यसभन्दा माथिका आयोजनाहरू अघि बढाउन कम्पनीले योजना बनाइरहेको छ । परियोजनाहरू निर्माणपछि सञ्चालनको कुरा आउँछ, सरकारले प्रसारणलाइनको वर्गीकरण गरेर ग्रिड सञ्चालनको कुरा अघि बढ्छ । राष्ट्रको एउटै ग्रिड हुन्छ । त्योभन्दा कमका प्राधिकरण वा अन्य निकायबाट सञ्चालन हुँदै जान्छ ।

अहिले जुन प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने निकाय विद्युत् प्राधिकरण, कम्पनीलगायत छ, के अब भविष्यमा प्रसारणलाइन निर्माण र ग्रिड सञ्चालन गर्ने निकाय एउटै हुन्छ ?

प्रसारणलाइन विकास गर्ने निकाय दुई वा दुईभन्दा बढी हुन सक्छन्, तर ग्रिड सञ्चालन गर्ने निकाय एउटै हुन्छ । राष्ट्रको एउटा ग्रिड कम्पनी हुन्छ । त्यो कम्पनीले त्यो ग्रिडको स्वामित्व लिन्छ । ट्रान्समिसन सिस्टम अप्रेसन (टीएसओ) को काम ग्रिड कम्पनी बन्छ र गर्छ । सरकारले ऊर्जा क्षेत्रको सुधारका लागि जुन कम्पनीहरू खोल्थ्यो, यो प्रसारण कम्पनीको काम नै नेपालका लागि आवश्यक पर्ने प्रसारण निर्माण गर्ने, मर्मत गर्ने, सञ्चालन र आवश्यकता पर्दा विस्तार गर्ने हो । दीर्घकालीन रूपमा यसको काम यही हो, तर यहाँ पुग्न एकैपटक सकिँदैन । क्रमशः विकास गर्दै जाने हो । अहिले पनि धेरै काम भइरहेको छ । अहिले भएको विकास र प्रक्रिया छ, यसलाई बलियो बनाउँदै त्यो बाटोसम्म पुग्ने हो । त्यो बाटोमा पुग्नका लागि हामी सबै सहायक हौं ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०४/०९

सर्भे लाइसेन्समा वनको अड्को

भीम गौतम

◆प्रक्रिया भन्झटिलो बनाइयो: निजी प्रवर्द्धक

◆समयसापेक्ष सुधारको पक्षमा छौं: वन

सरकारले आउँदो १० वर्षभित्र १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने घोषणा गरेपनि सर्भे अनुमतिपत्र (लाइसेन्स) का लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयको स्वीकृति लिनै ठूलो समस्याको रूपमा देखिएको छ ।

जलविद्युत् आयोजनामा सहजीकरण गर्ने नीति कार्यान्वयनका लागि ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयअन्तर्गतको विद्युत् विकास विभागले 'जलविद्युत् आयोजना अनुमतिपत्र निर्देशिका २०७३' जारी गरी राष्ट्रिय निकुञ्ज, आरक्ष संरक्षण क्षेत्र वा मध्यवर्ती क्षेत्रभित्र पर्ने आयोजनाको हकमा तत्कालीन वन तथा भूसंरक्षण मन्त्रालयको सहमतिपत्रपछि मात्र दिने व्यवस्था हटाएको थियो । तर, तत्कालीन वनमन्त्री विक्रम पाण्डेले संरक्षित क्षेत्रका जलविद्युत् आयोजनाले सर्भे लाइसेन्सका लागि वन मन्त्रालयबाट सहमति लिनुपर्ने व्यवस्था गरेपछि जलविद्युत् आयोजनाको अनुमतिपत्र लिनै लामो समय लाग्ने र झन्झटिलो देखिएको हो ।

जलविद्युत् आयोजनाको सर्भे लाइसेन्सका लागि विद्युत् विकास विभागमा निवेदन दिएर त्यहाँबाट वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा गएर त्यहाँबाट राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग लगायतको अनुमतिपत्र लिएर फेरि अध्ययनका लागि सर्भे लाइसेन्स लिनुपर्ने व्यवस्था भन्झटिलो भन्दै हटाइएको थियो । तर, फेरि गत माघमा वन मन्त्री पाण्डेले मन्त्रीस्तरको निर्णयबाट गत ९ माघमा संरक्षित क्षेत्रका जलविद्युत् आयोजनाहरूको सम्भाव्यता तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन अध्ययन सहमति प्रदान गर्ने प्रक्रिया अनुसारै गर्ने निर्णय गरेका थिए ।

विद्युत् विकास विभागले जलविद्युत् आयोजनाको लाइसेन्स लिनका लागि लामो समय लागेपछि सरकारले उच्च प्राथमिकता दिएको जलविद्युत् आयोजनाहरूको हकमा संरक्षित क्षेत्रमा रहेको जलविद्युत्मा पछि वातावरण प्रभाव अध्ययनको क्रममा वन तथा वातावरण मन्त्रालयसँग समन्वय गर्नुपर्ने भएकोले सुरुमै सहमति लिने प्रक्रिया हटाएको थियो । फेरि वन मन्त्रालयले थपेपछि विभागले शंसोधित निर्देशिका अनुसार सर्भे लाइसेन्स दिइएका आयोजनाहरूको फाइल विभागनै फर्केको थियो । वन तथा वातावरण मन्त्रालयले सहमति लिनुपर्ने व्यवस्थापछि विद्युत् विकास विभागले सर्भे लाइसेन्स दिइसकेका दुई दर्जन आयोजनाले फेरि मन्त्रालयबाट सहमति लिनुपर्ने व्यवस्था हुँदा जलविद्युत्का विकासकर्ताहरू समस्यामा परेका छन् । समस्यामा पर्नेमा निजी प्रवर्द्धकहरूका साथै उत्पादन कम्पनी र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका आयोजनाहरू समेत छन् । स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था (इप्पान) नेपालका उपाध्यक्ष कुमार पाण्डे सर्भे लाइसेन्सका लागि समेत एकभन्दा बढी निकायसँग सहमति लिनुपर्ने र लामो समय लाग्ने गरी बनेको व्यवस्था र प्रक्रिया गलत भएको बताउँछन् । "जलविद्युत्

आयोजनाको अध्ययनको लागि लिइने सर्भे लाइसेन्सका लागि पनि विभागले मात्र दिएर नपुग्ने, वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट समेत स्वीकृति लिनुपर्ने व्यवस्था गलत छ,” उनी भन्छन्, “१० बर्षभित्र १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने सरकारको लक्ष्य राख्ने अनि सर्भे लाइसेन्सदेखिनै झन्झटिलो प्रक्रिया बनाउने, यो मिलेको छैन, सरकारले सहजीकरण गर्नुपर्छ ।” विद्युत् विकास विभागका महानिर्देशक नवीनराज सिंह वन तथा वातावरण मन्त्रालयको सहमति लिनुपर्ने भएपछि लामो समय नलगाइ तुरुन्तै दिने व्यवस्था गर्नुपर्ने बताउँछन् दिने व्यवस्था गर्नुपर्ने बताउँछन् ।

“पछि वातावरणीय अध्ययनको क्रममा वन तथा वातावरण मन्त्रालयसँग समन्वय गरेर काम गर्ने भएकोले यसबारे अध्ययननै सुरु नगरी वन तथा वातावरण मन्त्रालयमा सहमति लिनुपर्ने व्यवस्थाले लाइसेन्स दिनका लागि समस्या परेको छ,” उनले भने, “प्रक्रिया पूरा गर्न लामो समय नलाग्ने गरी व्यवस्था गरेमा सहमतिका लागि पठाउन समस्या हुँदैनथ्यो तर अहिले समस्या छ ।” वन तथा वातावरण मन्त्रालयका प्रवक्ता धनञ्जय पौडेल भने संरक्षित क्षेत्रमा रहेका जलविद्युत् आयोजनाहरूको लाइसेन्स प्रक्रियालाई छोट्याउनका लागि प्रयास भइरहेको बताउँछन् । उनले वन तथा वातावरण मन्त्रालयले वातावरणीय अध्ययनलाई सहजीकरण गर्नका लागि वातावरण संरक्षण ऐन समयसापेक्ष बनाउन लागेको जानकारी दिएका छन् ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७५/०४/१०

ऊर्जामन्त्री पुन र एडिबी प्रतिनिधिबीच छलफल

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुन र एसियाली विकास बैंक (एडिबी)का आवासीय प्रतिनिधि मुख्तोर खामुङखानोभबीच भेटवार्ता भएको छ । सिंहदरबारस्थित ऊर्जा मन्त्रालयमा भएको भेटवार्तामा ऊर्जा क्षेत्रमा एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा सञ्चालित आयोजनाहरूको प्रगति र आगामी दिनमा गर्ने सहकार्यबारे छलफल भएको थियो । भेटमा मन्त्री पुनले नेपालको विकासमा एडिबीले गर्दै आएको सहयोगको निरन्तरता हुने विश्वास व्यक्त गरेका छन् । मन्त्री पुनले तनहुँ जलविद्युत् परियोजना र भूमिगत केवलिङ परियोजनामा थप सहयोगको अपेक्षा रहेको बताए ।

त्यस्तै, दूधकोसी परियोजनामा टिबिएमको प्रयोग गरेर भए पनि दुरत गतिमा काम अघि बढाउने मन्त्रालयको सोच रहेको उनले बताए । भेटमा एडिबीका आवासीय प्रतिनिधि खामुङखानोभले ऊर्जा क्षेत्रमा थप सहयोग गर्न एडिबी तयार रहेको बताए ।

ऊर्जा क्षेत्र हाम्रो पनि प्राथमिकतामा भएकाले आगामी दिनमा समेत हाम्रो सहकार्य अझ सुमधुर हुन्छ, आवासीय प्रतिनिधि खामुङखानोभले भने । उनले बागमती सिँचाइ परियोजनामा एडिबीले ५० मिलियन सहयोग गरिसकेको जानकारी दिँदै बागमती झ्याम निर्माणमा समेत सहयोग गर्ने प्रतिबद्धतासमेत व्यक्त गरे ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०४/१०

एडीबीले ऊर्जा क्षेत्रमा थप लगानी गर्ने

एसियाली विकास बैंक (एडीबी)ले नेपालको ऊर्जा क्षेत्रमा थप लगानी गर्ने प्रतिबद्धता जनाएको छ । एडीबीका आवासीय प्रतिनिधि मुख्तोर खामुङखानोभले नेपालको ऊर्जा क्षेत्रको विकासका लागि थप लगानी गर्न बैंक तयार रहेको बताएका हुन् । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनसँगको भेटमा बुधबार बैंकका आवासीय प्रतिनिधि खामुङखानोभले नेपालो प्राथमिकताका परेका ऊर्जाका कार्यक्रममा सहयोग गर्न बैंक तयार रहेको बताए । ऊर्जा मन्त्रालयमा भएको भेटवार्तामा ऊर्जा क्षेत्रमा एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा सञ्चालित आयोजनाको प्रगति र आगामी दिनमा गर्ने सहकार्यबारे छलफल भएको थियो ।

उनले आगामी दिनमा समेत सरकारलाई एडीबीको सहयोग निरन्तर हुने विश्वास व्यक्त गरेका थिए । मन्त्री पुनले तनहुँ जलविद्युत् परियोजना र भूमिगत केबलिङ परियोजना सरकारको प्राथमिकतामा रहेको भन्दै आगामी दिनमा पनि थप सहयोगको अपेक्षा रहेको बताए ।

भेटमा उनले दूधकोसी जलविद्युत् आयोजना छिट्टै अगाडि बढाउने गरी काम सुरु भइसकेको जानकारीसमेत दिए । दूधकोसी परियोजनामा टीबीएमको प्रयोग गरेर भए पनि काम दुरत गतिमा अघि बढाउने मन्त्रालयको सोच रहेको मन्त्री पुनले बतायो ।

मन्त्री पुनले ऊर्जा र जलस्रोत क्षेत्रको समग्र विकासका लागि आफूले मार्गचित्र सार्वजनिक गरेको भन्दै आगामी दिनमा जग्गा, वन र वातावरणको समस्या हल हुनुका साथै परियोजना कार्यान्वयनमा कुनै समस्या नहुने बताए । एडीबीका आवासीय प्रतिनिधि खामुङखानोभले एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा सञ्चालित आयोजनाको प्रगतिबारे जानकारी मन्त्री पुनलाई गराएका थिए । उनले ऊर्जा क्षेत्रमा थप सहयोग गर्न एडीबी तयार रहेको धारणा राखेका थिए । ‘मन्त्रालय र हाम्रोबीचमा सम्बन्ध राम्रो छ, ऊर्जा क्षेत्र हाम्रो पनि प्राथमिकतामा भएकाले आगामी दिनमा समेत हाम्रो सहकार्य अझ सुमधुर हुन्छ,’ आवासीय प्रतिनिधि खामुङखानोभले भेटमा भने । उनले बाग्मती सिँचाइ परियोजनामा एडीबीले ५० मिलियन सहयोग गरिसकेको जानकारी दिँदै बाग्मती ड्याम निर्माणमा समेत सहयोग गर्ने प्रतिबद्धतासमेत जनाए ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१५/०४/१०

हिमाञ्चलमा १९ सय मेगावाटका जलविद्युत आयोजना बन्द, भारतका उत्तरी राज्यमा विद्युत आपूर्ति प्रभावित

वर्षासँगै नदीमा पानीको सतह बढेर ढुंगा, माटो तथा लेदोको परिमाण बढेपछि भारतको हिमाञ्चल प्रदेशमा सञ्चालित १९ सय १२ मेगावाटका २ ठूला जलविद्युत आयोजनाको विद्युत उत्पादन बन्द भएको छ । कम्पनीका अनुसार १ हजार ५ सय मेगावाटको नाथपा झाक्री र ४ सय १२ मेगावाटको रामपुर आयोजनाको उत्पादन छोटो समयका लागि बन्द गरिएको हो । सतलज नदीमा निर्माण भएका आयोजनाबाट कहिलेदेखि विद्युत उत्पादन सुचारु गर्ने भन्ने उल्लेख गरिएको छैन । पानीमा बगेर आएको फोहोरले विद्युतगृहको टर्बाइनमा क्षति पुर्‍याउन सक्ने देखिएपछि उत्पादन बन्द गरिएको सतलज जलविद्युत निगम (एसजेभिएनएल) का कार्यकारी निर्देशक नन्दलाल शर्माले बताए । अस्थायी रूपमा बन्द गरिएका आयोजनाको उत्पादन चाँडै सुचारु गरिने पनि एसजेभिएनएलले जनाएको छ । दुवै आयोजना सरकारी स्वामित्वको एसजेभिएनएलले निर्माण गरेको हो । भारतकै 'मेगा प्रोजेक्ट' मानिएका आयोजनाको उत्पादन बन्द हुँदा राजधानी दिल्लीसहित उत्तरी राज्यहरूमा विद्युत आपूर्ति प्रभावित भएको छ । नियमित विद्युत आपूर्ति हुन नसक्दा जनजीवन प्रभावित भएको जनाइएको छ । विद्युत उत्पादन बन्द भएको नाथपा झाक्री आयोजना किन्नौर र रामपुर सिम्ला जिल्लामा अवस्थित छन् । एसजेभिएनएलले केन्द्र तथा राज्य सरकारसँग मिलेर पञ्जाव, हरियाणा, हिमाञ्चल, दिल्ली, राजस्थान, उत्तर प्रदेश, उत्तराखण्ड र जम्बु काश्मिरमा विद्युत वितरणको काम पनि गर्दै आएको छ । आइएनएसबाट अनुवाद

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०१५/०४/१०

तनहुँ सेती निर्माण गर्न ठेकेदार छनोट, एक महिनाभित्र सम्झौता

१ सय ४० मेगावाटको तनहुँ सेती (माथिल्लो सेती) जलाशय जलविद्युत आयोजनाको पहिलो र दोस्रो प्याकेज निर्माण गर्न ठेकेदार छनोट गरिएको छ । तनहुँ हाइड्रो पावर लिमिटेडले मंगलबार ठेकेदारलाई छनोट भएको जानकारी दिएको हो । पहिलो प्याकेजमा इटलीको सिएमसी दि राभेना सोसाइटी कोअपरेटिभ र दोस्रोमा चीनको सिनो हाइड्रो कर्पोरेशन छनोट भएका छन् । दुवै ठेकेदारलाई २८ दिनभित्र कार्यसम्पादन जमानत (परफर्मन्स ग्यारेन्टी) बुझाउन पत्राचार गरिएको छ । परफर्मन्स ग्यारेन्टी बुझाएपछि ठेक्का सम्झौता हुने कम्पनीका प्रबन्ध निर्देशक प्रदीपकुमार थिकेले बताए । 'सम्झौता भएको २ महिनाभित्र काम सुरु गर्न आदेश दिइन्छ, आदेश दिएको दिनबाट सम्झौता कार्यान्वयन सुरु हुन्छ,' उनले बिहीबार ऊर्जा खबरसँग भने, 'दुवै ठेकेदारले ५ वर्ष २ महिनाभित्र दुवै काम पूरा गर्नुपर्छ ।' प्याकेज १ र २ का लागि क्रमशः २० अर्ब ६४ करोड ५२ लाख रुपैयाँ (प्रोभिजनल सम र मूल्य अभिवृद्धि करसहित) र ११ करोड ४१ लाख ८९ हजार अमेरिकी डलर तथा ३ अर्ब ८३ करोड १४ लाख रुपैयाँ (मूल्य अभिवृद्धि करसहित) ठेक्का दिने टुंगो लागेको छ । दुवै ठेकेदारले सन् २०२३ को डिसेम्बरभित्र काम पूरा गर्नुपर्नेछ । सम्झौता गरी आगामी मंसिरदेखि आयोजनास्थलमा काम सुरु गर्न ठेकेदार परिचालन गर्ने तयारी छ । उता तेस्रो प्याकेज अर्थात् प्रसारण लाइन निर्माणको ठेक्काका पनि अघि बढाइएको छ । आयोजनाका लागि हिउँदमा प्रतियुनिट १२.४० रुपैयाँ र बर्खाभा प्रतियुनिट ६.०८ रुपैयाँ दरमा पिपिए भएको छ । आयोजनाको बर्खाको ऊर्जा ६५ प्रतिशत कायम गरिएको छ । टेक अर पे (लिउ या तिर) प्रावधानमा गरिएको पिपिएमा वार्षिक ३ प्रतिशतका दरले ८ पटक मूल्यवृद्धिको व्यवस्था गरिएको छ । आयोजनाको विद्युत उत्पादन गर्ने मिति (आरसिओडी) २०८० चैत मसान्त तोकिएको छ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत ३५ किलोमिटर टाढा २२० केभीको न्यू-भरतपुर सबस्टेसनमा जोडिनेछ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/०४/१०

८ वर्षपछि जनप्रतिनिधिकै प्रयासले घरघरमा बिजुली बल्यो

८ वर्षसम्म अलपत्र रहेको सय किलोवाटको बच्चुघाट लघुजलविद्युत आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन सुरु भएको छ । स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधि निर्वाचित भएर आएपछि आयोजनाले पूर्णता पाएको हो । आयोजनाको काम आर्थिक वर्ष २०६७/६८ देखि सुरु गरिएको थियो । उत्पादित विद्युतबाट तीला गुफा नगरपालिकाका ५ वटा वडामा विद्युतीकरण गरिएको छ । लामो समयदेखि पूरा नभएको आयोजनाबाट गत आवमा विद्युत उत्पादन सुरु भएको नगरपालिकाकी उपमेयर दर्शना नेपालीले बताइन् । ‘नगरपालिकाको २, ८, ९, १० र ११ वडामा बत्ती बलेको छ, बाँकी वडामा पनि चालू आवभित्रै विद्युतीकरण हुन्छ,’ उनले ऊर्जा खबरसँग भनिन्, ‘यसका लागि ६५ किलोवाटको नाग्माघाट निर्माण भइरहेको छ ।’ उक्त नगरपालिकामा करिब १६ हजार जनसंख्या छ । करिब ८ हजारमा विद्युत पुगेकाले बाँकीमा चालू आवभित्रै सेवा पुर्याइने पनि उपमेयर नेपालीले दाबी गरिन् । जिल्लामा अन्य साना, लघु तथा पिको हाइड्रो आयोजना पनि निर्माण भइरहेका छन् । जिल्लाको फेदीबाट बग्ने विशाल तीला नदीमा भने अहिलेसम्म कुनै आयोजना निर्माणमा गएका छैनन् । ४ सय ४० मेगावाटको तीला-१ र ४ सय २० मेगावाटको तीला-२ अनुमतिपत्र लिएर ओगटिएको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/०४/१०

८ वर्षपछि जनप्रतिनिधिकै प्रयासले घरघरमा बिजुली बल्यो

८ वर्षसम्म अलपत्र रहेको सय किलोवाटको बच्चुघाट लघुजलविद्युत आयोजनाबाट विद्युत उत्पादन सुरु भएको छ । स्थानीय तहमा जनप्रतिनिधि निर्वाचित भएर आएपछि आयोजनाले पूर्णता पाएको हो । आयोजनाको काम आर्थिक वर्ष २०६७/६८ देखि सुरु गरिएको थियो । उत्पादित विद्युतबाट तीला गुफा नगरपालिकाका ५ वटा वडामा विद्युतीकरण गरिएको छ । लामो समयदेखि पूरा नभएको आयोजनाबाट गत आवमा विद्युत उत्पादन सुरु भएको नगरपालिकाकी उपमेयर दर्शना नेपालीले बताइन् । ‘नगरपालिकाको २, ८, ९, १० र ११ वडामा बत्ती बलेको छ, बाँकी वडामा पनि चालू आवभित्रै विद्युतीकरण हुन्छ,’ उनले ऊर्जा खबरसँग भनिन्, ‘यसका लागि ६५ किलोवाटको नाग्माघाट निर्माण भइरहेको छ ।’ उक्त नगरपालिकामा करिब १६ हजार जनसंख्या छ । करिब ८ हजारमा विद्युत पुगेकाले बाँकीमा चालू आवभित्रै सेवा पुर्याइने पनि उपमेयर नेपालीले दाबी गरिन् । जिल्लामा अन्य साना, लघु तथा पिको हाइड्रो आयोजना पनि निर्माण भइरहेका छन् । जिल्लाको फेदीबाट बग्ने विशाल तीला नदीमा भने अहिलेसम्म कुनै आयोजना निर्माणमा गएका छैनन् । ४ सय ४० मेगावाटको तीला-१ र ४ सय २० मेगावाटको तीला-२ अनुमतिपत्र लिएर ओगटिएको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/०४/१०

कालीगण्डकी कोरिडोर दाना-कुस्मा खण्ड ५० प्रतिशत सकियो, मंसिरभिन्न पूरा गर्ने लक्ष्य

२२० केभी कालीगण्डकी कोरिडोर प्रसारण लाइनको दाना-कुस्मा खण्डमा ५० निर्माण प्रतिशत पूरा भएको छ । नेपाल विद्युत प्राधिकरण अन्तर्गतको आयोजना व्यवस्थापन निर्देशनालयले २०७४ भदौबाट निर्माण सुरु गरेको प्रसारण लाइन (म्याग्दीको दानादेखि पर्वतको कुस्मासम्म) को आधा काम सकिएको हो । दानादेखि कुस्मासम्म पर्ने ३८ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइनमा ३३ वटा टावर खडा गरिएको आयोजना प्रमुख चन्दनकुमार घोषले बताए । गत माघबाट यस खण्डमा टावर ठड्याउन सुरु गरिएको थियो । १ सय १४ वटा टावर रहने प्रसारण लाइनको ७० वटाको फाउन्डेसन तयार भएको पनि घोषले बताए । उनका अनुसार अबको ५ महिनामा लाइन निर्माणको काम पूरा गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । दाना र कुस्मामा २२०/१३२/३३ केभी क्षमताका २ वटा सबस्टेसन निर्माण हुनेछन् । सबस्टेसनमा १ सय एमभिए क्षमताको पावर ट्रान्सफर्मर जडान गरिनेछ । बर्खा सुरु भएपछि प्रसारण लाइनको काम प्रभावित भएको घोषले बताए । 'फाउन्डेसन तयार गर्ने र टावर ठड्याउने काम सँगसँगै भइरहेको थियो,' उनले बिहीबार ऊर्जा खबरसँग भने, 'बर्खा लागेपछि कामको गतिमा सुस्तता आएको छ । प्रसारण लाइन र सबस्टेसनमा जडान हुने उपकरण आयातमा पनि समस्या भइरहेको छ ।' वर्षाले उपकरण आयात हुन नसक्दा भारतीय सीमामा अडकिएको पनि उनले बताए । चीनको इपिएल चिन्ट जेभीले लाइन निर्माणको काम गरिरहेको छ । प्रसारण लाइन र सबस्टेसन निर्माण गर्न दुई कम्पनीलाई संयुक्तरूपमा ठेक्का दिइएको छ । यो प्रसारण लाइन तयार हुँदा कालीगण्डकी कोरिडोरमा निर्माण भइरहेका दर्जनौं जलविद्युत आयोजनाको विद्युत राष्ट्रिय प्रणालीमा जडान हुनेछ । प्रसारण लाइनमा ६ सय मेगावाट विद्युत जोड्न सम्भव हुनेछ । दाना सबस्टेसन तयार हुँदा ५ मेगावाटको घलेम्दी, ४२ मेगावाटको मिस्त्री खोला, ४० मेगावाटको राहुघाट, ६४ मेगावाटको माथिल्लो कालीगण्डकी, १ सय ६४ मेगावाटको कालीगण्डकी गर्ज, ३८ मेगावाटको नीलगिरि, २.४० मेगावाटको ताडछर खोला र ४ सय ५० मेगावाटको कोबाड-कालीगण्डकीको विद्युत जोडिनेछ । यस्तै, कालीगण्डकी प्रसारण लाइन अन्तर्गत कुस्मा-न्यु बुटवल, न्यु बुटवल-बर्दघाट खण्ड पनि निर्माण हुनेछ । कुस्मा-न्यु बुटवल खण्डअन्तर्गत पर्वतको कुस्मादेखि बागलडु, स्याङ्जा, पाल्पा, रुपन्देही हुँदै नवलपरासीको बडेरासम्म ८८ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइन निर्माण हुनेछ । न्यु बुटवलदेखि नवलपरासीको बर्दघाटसम्म २० किलोमिटर लामो अर्को खण्ड निर्माण गरिनेछ । न्यु बुटवलमा २२०/१३२/३३ केभीको सबस्टेसन निर्माण हुनेछ ।

श्रोत: नागरीक, २०१५/०४/११

तनहुँ जलविद्युतको ठेकेदारमा इटलीको सीएमसी र चीनको सिनो हाइड्रो

काठमाडौं- तनहुँ जलविद्युत आयोजनाले हेडवर्कस निर्माणका लागि इटलीको सीएमसी र हाइड्रो मेकानिकल र इलेक्ट्रो मेकानिक्सका लागि चीनको सिनो हाइड्रोलाई निर्माण कम्पनी रुपमा चयन गरेको छ।

निर्माण कम्पनी तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडले आयोजनाको नदी फर्काउने, बाँधलगायतका पहिलो प्याकेजका संरचना निर्माणका लागि सीएमसी कम्पनी चयन गरेको हो। हेडवर्कको कामका लागि सीएमसीले बोलकबोल प्रक्रियामार्फत २० अर्ब ६४ करोड ५२ लाख रुपैयाँमा सम्पन्न गर्ने प्रस्ताव गरेको थियो।

विद्युत गृह निर्माण र हाइड्रोमेकालिन तथा इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण आपूर्ति, जडान तथा सञ्चालन लगायतका दोस्रो प्याकेजका काम गर्न चिनियाँ कम्पनी सिनो हाइड्रो कर्पोरेशनसँग ३ अर्ब ८३ करोड १४ लाख रुपैयाँमा सम्झौता हुने तनहुँ हाइड्रोले जनाएको छ।

तनहुँ हाइड्रोका प्रबन्ध-सञ्चालक प्रदीपकुमार थिकेले खरिद सम्झौता भएको दुई महिनापछि काम सुरु गर्ने र सम्पूर्ण निर्माण कार्य २०८० साल पुस १५ भित्र सकने लक्ष्य लिइएको बताए।

आयोजनाको तेस्रो प्याकेज अन्तर्गत दमौलीबाट चितवनको भरतपुरसम्म २२० केभीको डबल सर्किट प्रसारण लाइन निर्माण गर्न निर्माण कम्पनी छनोटका लागि गत असार २८ मा बोलपत्र आह्वान गरिसकेको छ।

श्रोत: नेपाल समाचारपत्र, २०७५/०४/११

तनहुँ जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्न दुई ठेकेदार छनोट

अर्ध जलाशययुक्त १४० मेगावाट क्षमताको तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य निर्माण कार्यको लागि प्रवर्द्धक कम्पनी तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडले निर्माण कम्पनीहरू छनोट गरेको छ । आयोजनाको नदी फर्काउने, बाँधलगायतका पहिलो प्याकेजका संरचना निर्माणका लागि सबैभन्दा कम बोलकबोल गर्ने इटालियन कम्पनी सीएमसी छनोट भएको हो ।

मेलम्ची खानेपानी आयोजना निर्माण गरिरहेको उक्त कम्पनीले २० अर्ब ६४ करोड ५२ लाख (प्रोभिजनल सम र मूल्य अभिवृद्धि करसहित) मा बोलकबोल गरेको हुँदा छनोट भएको थियो । उक्त कम्पनीसँग छिट्टै सम्झौता हुने बताइएको छ ।

त्यस्तै आयोजनाको सुरुङ, विद्युत् गृह निर्माण र हाइड्रोमेकालिन तथा इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण आपूर्ति, जडान तथा सञ्चालन लगायतका दोस्रो प्याकेजका काम गर्न चिनियाँ कम्पनी सिनो हाइड्रो कर्पोरसन लिमिटेड छनोट भएको छ । कम्पनीसँग ११ करोड ४१ लाख ८९ हजार अमेरिकी डलर तथा ३ अर्ब ८३ करोड १४ लाख (मूल्य अभिवृद्धि कर बाहेक)मा खरिद सम्झौता हुने छ ।

तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडले साउन ७ गते बोलपत्रको नतिजा सार्वजनिक गरी छनोट भएका निर्माण कम्पनीलाई कार्यसम्पादन जमानतसहित खरिद सम्झौताका लागि आउन पत्राचार गरेको थियो । दुवै कम्पनीले साउन ८ गते पत्र बुझिसकेका छन् ।

पत्र बुझेको २८ दिनभित्र कम्पनीहरूले कार्यसम्पादन जमानतसहित खरिद सम्झौताका लागि आउनुपर्ने तनहुँ हाइड्रो पावर लिमिटेडका प्रबन्ध सञ्चालक प्रदीपकुमार थिकेले बताउनुभयो । 'खरिद सम्झौता भएको दुई महिनापछि काम शुरु गर्ने र सम्पूर्ण निर्माण कार्य डिसेम्बर २०२३ भित्र सक्ने लक्ष्य लिइएको छ,' उहाँले भन्नुभयो ।

तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडले २०७३ माघ १९ गते पहिलो र दोस्रो प्याकेज निर्माणका लागि पूर्वयोग्यतामा छनोट भएका कम्पनीलाई बोलपत्र प्रस्ताव पेश गर्न आह्वान गरेको थियो । पहिलो प्याकेज निर्माणका लागि पूर्वयोग्यतामा छनोट भएका ५ कम्पनीहरूमध्ये ३ वटाले र दोस्रो प्याकेजका लागि पूर्वयोग्यतामा छनोट भएका ३ वटा कम्पनीमध्ये दुई वटाले बोलपत्र पेश गरेका थिए ।

आयोजनाको तेस्रो प्याकेज अन्तर्गत दमौलीबाट चितवनको भरतपुरसम्म २२० केभीको डबल सर्किट प्रसारण लाइन निर्माण गर्न निर्माण कम्पनी छनोटका लागि २८ असारमा बोलपत्र आह्वान गरिएको छ । नेपाल विद्युत प्राधिकरण र तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडबीच विद्युत खरिद-बिक्री सम्झौता सम्पन्न भइसकेको छ ।

आयोजनाको कुल लागत अमेरिकी डलर ५० करोड ५० लाख (प्रसारण लाइन, ग्रामीण विद्युतीकरण तथा निर्माण अवधिको ब्याजसमेत) रहेको छ । यसमध्ये एसियाली विकास बैंक (एडीबी)ले अमेरिकी डलर १५० मिलियन, जापान अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग नियोग (जाइका) ले अमेरिकन डलर १८४ मिलियन, युरोपियन

इन्भेस्टमेन्ट बैंक (ईआईबी)ले अमेरिकन डलर ८५ मिलियन र नेपाल सरकार-नेपाल विद्युत प्राधिकरणले अमेरिकी डलर ८७ मिलियन ब्यर्होने गरी वितीय व्यवस्थापन गरिएको छ । यसको लागि सम्बन्धित दातृ निकायहरु र नेपाल सरकारबीच ऋण सम्झौता तथा नेपाल सरकार र प्राधिकरण एवम् प्राधिकरण र यस कम्पनीबीच सहायक ऋण सम्झौता सम्पन्न भइसकेका छन् ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/०४/११

रानी जमरा कुलरियाबाट ८ महिनामा विद्युत उत्पादन हुने

राष्ट्रिय गौरवको सिँचाइ आयोजना रानी जमरा कुलरियाबाट आगामी ८ महिनाभित्र विद्युत उत्पादन हुने भएको छ । सिँचाइसँगै आयोजनाबाट करिब ५ मेगावाट विद्युत उत्पादन गर्ने गरी काम भइरहेको छ । बर्दिया र कैलालीको सीमा चिसापानीस्थित कर्णाली नदीमा बाँध निर्माण गरी कैलालीमा सिँचाइ पुर्याउने आयोजनाको मुख्य लक्ष्य हो । नहरमा जाने पानीबाट स्थानीयस्तरमा विद्युतीकरण गर्न विद्युतसमेत उत्पादन हुँदैछ । सिँचाइसँगै विद्युत उत्पादनतर्फको काम पनि एक साथ भइरहेको आयोजना निर्देशक सुशीलचन्द्र आचार्यले बताए । विद्युतगृह निर्माण र पोल गाड्ने काम भइरहेको छ, उनले ऊर्जा खबरसँग भने, 'इलेक्ट्रो मेकानिकल उपकरण आइसकेको छ, अर्को वर्षको बैशाखसम्म विद्युत उत्पादन हुन्छ ।' चिसापानीबाट लैजाने सय क्यूसेक पानीमध्ये ८० क्यूसेक सिँचाइ र विद्युत उत्पादनमा प्रयोग गर्ने योजना छ । २० क्यूसेक 'फ्लसिड' गरेर डिसेन्डर बेसिनबाट नदीतर्फ बगाइनेछ । ढुंगा, बालुवा वा लेदो बगाउन २० क्यूसेक पानी छुट्ट्याइएको हो । आयोजनाबाट ४.७१ मेगावाट विद्युत उत्पादन हुनेछ । ७ मिटर अग्लो बाँधबाट पानी खसालिने विद्युतगृहमा १.५७१ मेगावाटका ३ वटा टर्बाइन जडान गरिनेछ । उत्पादित विद्युत नेपाल विद्युत प्राधिकरणको लम्की सबस्टेसनमा जोडिनेछ । विद्युत उत्पादनपछि स्थानीयस्तरमा एक समिति गठन गरी उसैलाई सञ्चालनको जिम्मा दिने योजना पनि छ ।

श्रोत: आर्थिक दैनिक, २०७५/०४/११

तनहुँ जलविद्युत्को निर्माण कम्पनी छनोट

तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडले एक सय ४० मेगावाट जडित क्षमताको तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य निर्माणकार्यहरूको निर्माण कम्पनीहरू छनोट गरेको छ । आयोजनाको नदी फर्काउने, बाँधलगायतका पहिलो प्याकेजका संरचना निर्माणका लागि सबैभन्दा कम बोलकबोल गर्ने इटालेली कम्पनी सीएमसी छनोट भएको छ । कम्पनीसँग २० अर्ब ६४ करोड ५२ लाख (प्रोभिजनल सम र मूल्य अभिवृद्धि करसहित)मा खरिद सम्झौता हुनेछ । आयोजनाको सुरुङ, विद्युत् गृह निर्माण र हाइड्रोमेकानिकल तथा इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण आपूर्ति, जडान तथा सञ्चालनलगायतका दोस्रो प्याकेजका काम गर्न सबैभन्दा कम बोलकबोल गर्ने चिनियाँ कम्पनी सिनो हाइड्रो कर्पोरसन लिमिटेड छनोट भएको छ । कम्पनीसँग ११ करोड ४१ लाख ८९ हजार अमेरिकी डलर तथा तीन अर्ब ८३ करोड १४ लाख (मूल्य अभिवृद्धि करसहित/बाहेक)मा खरिद सम्झौता हुनेछ । तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडले गत ७ साउनमा बोलपत्रको नतिजा सार्वजनिक गरी छनोट भएका निर्माण कम्पनीलाई कार्यसम्पादन जमानतसहित खरिद सम्झौताका लागि आउन पत्राचार गरेको छ । दुवै कम्पनीले ८ साउनमा पत्र बुझिसकेका छन् । पत्र बुझेको २८ दिनभित्र कम्पनीहरूले कार्यसम्पादन जमानतसहित खरिद सम्झौताका लागि आउनुपर्ने तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडका प्रबन्धसञ्चालक प्रदिप कुमार थिकेले बताए । 'खरिद सम्झौता भएको दुई महिनापछि काम सुरु गर्ने र सम्पूर्ण निर्माणकार्य डिसेम्बर २०२३ भित्र सक्ने लक्ष्य लिइएको छ', उनले भने । तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडले १९ माघ २०७३ मा पहिलो र दोस्रो प्याकेज निर्माणका लागि पूर्वयोग्यतामा छनोट भएका कम्पनीहरूलाई बोलपत्र प्रस्ताव पेश गर्न आह्वान गरेको थियो । पहिलो प्याकेज निर्माणका लागि पूर्वयोग्यतामा छनोट भएका पाँच कम्पनीहरूमध्ये तीनवटाले र दोस्रो प्याकेजका लागि पूर्वयोग्यतामा छनोट भएका तीनवटा कम्पनीहरूमध्ये दुईवटाले बोलपत्र पेस गरेका थिए । आयोजनाको तेस्रो प्याकेजअन्तर्गत दमौलीबाट चितवनको भरतपुरसम्म २२० केभीको डबल सर्किट प्रसारणलाइन निर्माण गर्न निर्माण कम्पनी छनोटका लागि २८ असारमा बोलपत्र आह्वान गरिएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र तनहुँ हाइड्रोपावर लिमिटेडबीच विद्युत् खरिदबिक्री सम्झौता सम्पन्न भइसकेको छ । आयोजनाको कुल लागत अमेरिकी डलर ५० करोड ५० लाख (प्रसारणलाइन, ग्रामीण विद्युतीकरण तथा निर्माण अवधिको ब्याज समेत) रहेको छ । यसमध्ये एसियाली विकास बैंक (एडीबी)ले अमेरिकी डलर एक सय ५० मिलियन, जापान अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग नियोग (जाइका)ले अमेरिकी डलर एक सय ८४ मिलियन, युरोपियन इन्भेस्टमेन्ट बैंक (ईआईबी)ले अमेरिकी डलर ८५ मिलियन र नेपाल सरकार/नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले अमेरिकी डलर ८७ मिलियन व्यहोर्ने गरी वित्तीय व्यवस्थापन गरिएको छ । यसको लागि सम्बन्धित दातृनिकायहरू र नेपाल सरकारबीच ऋण सम्झौताहरू तथा नेपाल सरकार र प्राधिकरण एवं प्राधिकरण र यस कम्पनीबीच सहायक ऋण सम्झौताहरू सम्पन्न भइसकेका छन् । (आर्थिक दैनिकबाट)

श्रोत: कारोबार, २०७५/०४/११

अपर तामाकोसीको सेयर काठमाडौँबाट पनि भर्न पाउने

अपर तामाकोसी हाइड्रोपावर कम्पनीको साधारण सेयर (आईपीओ) दोलखावासीले काठमाडौँबाट पनि भर्न पाउने भएका छन् । काठमाडौँबाट पनि निश्चित अवधि र स्थानबाट सेयर आवेदन संकलन गर्न दिन नेपाल धितोपत्र बोर्ड सहमत भएको छ ।

बोर्डले आधिकारिक निर्णय गरेर खुला गर्ने सहमति भएको अपर तामाकोसी हाइड्रोपावर लिमिटेडका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीईओ) विज्ञान श्रेष्ठले जानकारी दिए । माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको प्रवर्द्धक अपर तामाकोसी हाइड्रोपावर कम्पनीको स्थानीयको सेयरका बारेमा कम्पनीले बिहीबार काठमाडौँमा छलफल कार्यक्रम गरेको थियो ।

धितोपत्र बोर्डका अध्यक्ष डा. रेवतबहादुर कार्कीको उपस्थितिमा दोलखाबाट निर्वाचित प्रतिनिधिसभा र प्रदेश सभाका सांसद, स्थानीय तहका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, पूर्वसांसद तथा अन्य राजनैतिक दलका प्रमुखको समेत सहभागीता थियो । आयोजनाको आयोजना भएको बैठकमा धितोपत्र निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक नागरिक लगानी कोष र सनराइज क्यापिटलका प्रमुखसमेत थिए ।

अपर तामाकोसी हाइड्रोपावर कम्पनीका सीईओ श्रेष्ठका अनुसार दोलखामा रहेका बैंकका शाखा भएका २१ वटा स्थानबाट सेयर आवेदन संकलन हुने र बैंक नभएका स्थानमा घुम्ती संकलन केन्द्रको व्यवस्था गर्ने निर्णय भएको छ । श्रेष्ठका अनुसार यसको अतिरिक्त विकट गाउँबाट आवेदन संकलन गर्न स्वयंसेवक परिचालन गरिने भएको छ ।

“डिम्याट अनिवार्य नभई स्वेच्छिक हुने व्यवस्था गरिएको छ,” उनले भने, “३ वर्षको लकड अवधिपछिको कारोबारका लागि डिम्याट अनिवार्य हुने भएकाले तत्कालका लागि डिम्याट स्वेच्छिक गरेको हो ।” प्रत्येक आवेदकको बैंक खाता अनिवार्य नगरी आवेदकले इच्छाएको परिवारको कुनै १ सदस्यको खातामा फिर्ता हुने नगद जम्मा गर्ने व्यवस्था गर्न धितोपत्र बोर्डलाई अनुरोध गरेको छ । यसमा धितोपत्र बोर्डका अध्यक्ष पनि तामाकोसीको हकमा सकारात्मक रूपमा लिएको बताएको बैठकमा सहभागी विगू गाउँपालिकाका उपाध्यक्ष सञ्जिव ओलीले जानकारी दिए ।

बिहीबार दोलखाका सबै माननीय सांसद, पूर्वमन्त्री, जिल्लाका प्रमुख राजनीतिक दल, गाउँपालिका र नगरपालिकाका अध्यक्ष, नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, बोर्ड र नागरिक लगानी कोषका प्रमुखसहितको बैठकले आईपीओ निष्कासन सहज गराउने निर्णय गरेको हो । दोलखाको विगू गाउँपालिका-१ लामाबगरमा ४५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजना निर्माणाधीन छ । आयोजनाको हालसम्म ९६ प्रतिशत प्रगति भएको छ ।

तामाकोसीको आईपीओ साउन १६ देखि भदौ १४ गतेसम्म निष्कासन हुनेछ । प्रभावित दोलखा जिल्लाका स्थानीय बासिन्दा र सर्वसाधारणलाई गरी २ अर्ब ६४ करोड ७५ लाख रुपैयाँ बराबरको २ करोड ६४ लाख ७५ हजार कित्ता आईपीओ निष्कासन गर्न लागेको हो ।

पहिलो चरणमा आयोजना प्रभावित स्थानीय बासिन्दालाई निष्कासन हुने बिक्री प्रबन्धक नागरिक लगानी कोषले जनाएको छ । आयोजना प्रभावितले प्रतिकित्ता न्यूनतम ३० देखि अधिकतम ३०० र सर्वसाधारणले ५० देखि बढीमा १ हजार कित्तासम्म आईपीओ भर्न पाउने कोषले जानकारी दिएको छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०४/११

अरुण तेस्रोको पूर्वाधार निर्माण सुरु

संखुवासभा – बहुचर्चित अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजनाको पूर्वाधार निर्माणको काम सुरु भएको छ । पाँच वर्षमा बिजुली उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्यसहित आयोजनाका लागि जग्गा अधिग्रहणको काम सकिएको छ । भारतीय लगानीको यो आयोजनाको सुरुङ निर्माण धमाधम भइरहेको छ । सेनाको बराह दल गुल्मको सुरक्षामा बिस्फोटक पदार्थ राखिएको छ । सुरुङका लागि बिस्फोटको काम भइरहेको निर्माण कम्पनी सतलजले जनाएको छ । सुरुङ ११ दशमलव ७४ किमि लामो हुनेछ ।

वैशाख २८ मा प्रधानमन्त्री केपी ओली र उनका समकक्षी नरेन्द्र मोदीले शिलान्यास गरेपछि पूर्वाधार र भौतिक निर्माणका कामले गति लिएको हो ।

मकालु गाउँपालिकामा निर्माण हुने आयोजनाका लागि छयाङकुटीबाट दिदिङको पुखुवा र डयामसाइटबाट पावरहाउस जाने लिंक रोड निर्माण भइरहेको छ । पाँचवटा पक्की पुलमध्ये २ वटा निर्माणको काम सकिएको छ । ३ वटा निर्माणका क्रममा छन् ।

अरुण तेस्रो प्रवेश मार्गका इन्जिनियर अमिन्द्र खडकाका अनुसार छयाङकुटीबाट पुखुवा पावरहाउससम्म २७ दशमलव ७ किमि सडक निर्माण भइसकेको छ । २८ दशमलव ६९ किमिमध्ये अब ९ सय ९० मिटर मात्र खन्न बाँकी रहेको उनले बताए ।

‘फयाक्सिन्दाबाट सुन्तलेसम्मको साढे १४ किमिमध्ये साढे ११ किमि सडक निर्माण भइसकेको छ,’ उनले भने, ‘त्यहाँ १५ सय मिटर मात्र खन्न बाँकी छ । वर्षातपछि दुवै सडकको निर्माण सकिनेछ ।’

अरुण तेस्रो प्रभावित क्षेत्र नुमका दुर्गाबहादुर पराजुली अब परियोजना निर्माण हुनेमा ढुक्क छन् । ‘कामको गति निकै अघि बढेको छ,’ उनले भने, ‘डयामसाइटबाट पावरहाउस जाने सुरुङको काम पनि भइरहेको छ, पक्की पुल, सडकलगायतका काम पनि धमाधम छ ।’ अरुणमा उत्पादन भएको बिजुली छिट्टै बाल्न पाउने आशा जागेको उनले बताए । अरुण प्रभावित क्षेत्रका स्थानीय अझैसम्म अन्धकारमा बस्दै आएका छन् ।

भारतीय सतलज कम्पनीले सन् २०२२ मा बिजुली उत्पादन गरी छाड्ने जनाएको छ । ‘हाम्रो लक्ष्य भनेको सन् २०२२ मा बिजुली बाल्ने हो,’ प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सतिशकुमार शर्माले भने, ‘जसरी पनि काम सम्पन्न गरी बिजुली निकालिसक्छौं ।’ निर्माणको काम अब नरोकिने उनले बताए । प्रसारण लाइन संखुवासभा, भोजपुर र खोटाङ हुँदै ट्रान्समिसन लाइनमा लगिनेछ ।

ट्रान्समिसन लाइनमा ५ सय १ वटा टावर निर्माण हुनेछन् । यसको पनि काम अघि बढिसकेको छ । तुम्लिङटारस्थित नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको जग्गा आयोजनाका लागि हस्तान्तरण भइसकेको छ । प्रतिनिधिसभाका सांसद राजेन्द्र गौतम आयोजनाले तोकिएको समयमा बिजुली उत्पादन गर्ने बताए । उनले अरुणका लागि कोही बाधा नहुने जनाए । ‘निर्माण कम्पनीले सुरक्षाको चिन्ता नलिए हुन्छ,’ उनले भने, ‘ढुक्क भएर काम गर्नुस्, सानातिना अवरोधले यो आयोजना छेकिनेवाला छैन ।’

प्रमुख जिल्ला अधिकारी गणेशबहादुर अधिकारीका अनुसार छयाडकुटी-पुखुवा सडकमा स्थानीयबासीको मागअनुसार मुआब्जा वितरण गरिसकिएको छ । यो क्षेत्रका साढे ४ किलोमिटर सडक आसपासका स्थानीयबासीलाई करिब ४ करोड मुआब्जा वितरण गरेको उनले बताए । ‘१९ परिवारलाई मुआब्जा वितरण गरिएको हो । छिटफुट बाँकी रहेकालाई पनि दिने तयारीमा छौं,’ उनले भने, ‘बाँकी रहेकाहरूका लागि मुआब्जा वितरणको प्रक्रियामा छौं ।’

यसअघि पनि जिल्ला प्रशासन कार्यालयले २ सय ५८ परिवारलाई मुआब्जा वितरण गरिसकेको छ । उनीहरूलाई १ अर्ब ९५ करोड २५ लाख ३७ हजार १ सय ५ रुपैयाँ वितरण गरिसकेको छ । ११ परिवारलाई ४ करोड ८५ लाख वितरण गर्न बाँकी छ । ११ परिवार मुआब्जा लिन आएका छैनन्, उनीहरू प्रक्रियामा छन् ।